

**מרכז תורני אקדמי ללימודי תואר שני
מכללת הרצוג – גוש עציון**

לימודי תואר שני - M.Ed.

תנ"ך ופרשנותו

תורה שבעל פה

מחשבת ישראל – שיח ופרשנות

מידעון תשע"ב

תוכן העניינים

5	דברי פתיחה
6	מידע כללי
10	לוח זמנים – לימודים וחופשות
11	לוח זמנים - מבחנים
12	תקנון לימודים
16	סדרי הרשמה ושכר לימוד
17	אפשרויות לסיוע בשכר לימוד
18	הסעות תשע"ב
21	התנ"ך ופרשנותו בגישה רב-תחומית
22	מסגרת התכנית
23	מבנה התכנית
23	תנאי קבלה
24	תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הגברים
26	תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הנשים
28	תיאורי הקורסים בתנ"ך לשנת הלימודים תשע"ב
43	תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית
45	מסגרת התכנית
45	מבנה התכנית
45	תנאי קבלה
46	תושבע"פ – מערכת שעות – לימודי הגברים
48	תיאורי הקורסים בתושבע"פ לשנת הלימודים תשע"ב
59	מחשבת ישראל – שיח ופרשנות
60	מבוא
61	מסגרת התכנית
61	מבנה התכנית
61	תנאי קבלה
62	מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הגברים
64	מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הנשים
66	תיאורי הקורסים במחשבת ישראל לשנת הלימודים תשע"ב
77	טופס הוראת קבע
79	טופס הרשמה

דברי פתיחה

ללומדי תואר שני

דרכה החינוכית של מכללת הרצוג מושתתת על דברי הראי"ה: "הננו חייבים בבואנו לחנך את הנער שלנו לשוב ולהסתכל בנשמת הנער להבין את דרכו, כדי שנוכל לחנכו על פי דרכו" (הסכמות הראיה, עמ' פח). דרך זו באה לידי ביטוי בדרכו של ראש הישיבה וממייסדי המכללה - הרב יהודה עמיטל זצ"ל. בשיחות רבות עמד הרב עמיטל על הצורך לשלב בין התפיסה המסורתית לבין התפיסה הרלוונטית העדכנית: "אנחנו מאמינים, שלתורתנו הקדושה יש מסרים רלוונטיים בכל דור. ואם תאמר: הייתכן? הרי התורה היא נצחית ולא משתנית, בעוד שהדורות עוברים שינויים ללא הרף?! על כך באה תשובתו של בעל חידושי הראי"ה: "בינו שנות דור ודור וכו' - בכל דור ובכל תקופה באה הבנה חדשה בתורה מן השמים, שהיא מתאימה לדור, וצדיקי כל דור מבינים בתורה, כפי מה שדרוש ללמד את בני הדורות". דור דור ודורשין, כל דור וצדיקיו, מוריו ורבותיו. בכדי שאֵלה יתאמצו ויתעמקו, עד שיגלו את ההבנה החדשה הדרושה לדור, יש צורך שיתמודדו עם שאלות הדור ובעיותיו, שאלות הנשאלות מתוך כנות; רק שאלות מצמיחות תשובה. דור שאינו יודע לשאול, גם צדיקיו אינם יודעים להשיב" ("דור שאינו יודע לשאול", שיחת שבת פר' ויקרא, תש"ס).

אחד המאפיינים הבולטים של לימודים מתקדמים הוא העלאת שאלות מחקריות, התמודדות עימן והעלאת פתרונות, התואמים את אמונתנו והשקפותינו.

במכללה קיימים שלושה חוגים לתואר שני (M.Ed): תוכנית בתנ"ך ופרשנותו, שהשנה זכינה לראשונה להעניק תארים לבוגריה, תוכנית בתורה שבעל פה ותוכנית במחשבת ישראל, שהשנה בע"ה נעניק תארים לבוגריהן. אנו שוקדים עתה על הכנת תוכנית לתואר שני בחינוך מיוחד.

זכינו כולנו, שצוות המכללה כולל מורים מן השורה הראשונה, מומחים בתחומם, המלמדים מתוך זיקה לחינוך וליראת שמים. אלו מורים המודעים למורכבות שצוינה לעיל, ואינם בורחים ממנה. התמודדות נכונה ואמיתית עם המורכבות תצמיח דור של מאמינים.

העומד לרשותכם בכל עת,

יצחק קראוס

ראש המכללה

מידע כללי

א. מסגרת התכנית

1. תכנית הלימודים מיועדת למעוניינים ללמוד לקבלת תואר שני אקדמי, ולהעמיק את ידיעותיהם בתחום הנבחר.
2. לאורך ימי הלימוד מתקיימים שיעורים מקבילים, וכל תלמיד מרכיב – בתיאום עם ראש החוג – תכנית לימודים אישית המתאימה לו. חלק מן השיעורים הם שנתיים, וחלקם חצי שנתיים.
3. תכנית הלימודים מוכרת ומאושרת על ידי המועצה להשכלה גבוהה ונמצאת תחת פיקוחו של האגף להכשרה והשתלמות במשרד החינוך.
4. התכנית מוכרת גם לצרכים הבאים:
א. קבלת מענק שעות השתלמות והחזר שכר לימוד ממשרד החינוך (על פי הנחיות המשרד).
ב. לימודים בשנת שבתון (מוכרים על ידי הקרן כלימודי חובה).
ג. זכאות לקבלת תעודת סטודנט (בתשלום).
5. הסעות תצאנה מרחבי הארץ, במידה ומספר הנוסעים יצדיק זאת. הסעה קבועה תצא מבנייני האומה בירושלים, בימי ראשון ושלישי בשעה 08:00. ההסעה תחזור לבנייני האומה בסיום יום הלימודים. המעוניינים בהסעה יצינו זאת בטופס ההרשמה. גובה התשלום עבור ההסעה מהתחנות השונות מפורט בעמ' 18-20

ב. בעלי תפקידים

שם	תפקיד	טלפון	דואר אלקטרוני
הרב פרופ' יצחק קראוס	ראש המכללה	9937310	
ד"ר עזרא קהלני	סגן ראש המכללה	9937310	
זהר כהן	סמנכ"ל למינהל וכספים	9937303	zoharc@herzog.ac.il
ד"ר שמואל ויגודה	ראש החוג למחשבת ישראל		shmuelwygoda@gmail.com
ד"ר יוסי מרציאנו	מרכז החוג למחשבת ישראל	9937357	y_m@macam.ac.il
ד"ר עוזיאל פוקס	מרכז החוג לתורה שבע"פ	9937340	uzif@herzog.ac.il
ד"ר יהושע רייס	ראש החוג לתנ"ך	9937334	shukyr@herzog.ac.il
יואב ברזלי	מרכז אקדמי	9937354	yoavb@herzog.ac.il
ציפי קלר	מנהלת ספריית המכללה	9937322	

ronitm@herzog.ac.il	9937314	מנהל תלמידי תואר שני, שכר לימוד ולימודי המשך	רונית מוסקוביץ
avichai@herzog.ac.il	9937356	מרכז הקורסים המקוונים	אביחי קלרמן
lialio@herzog.ac.il	9937328	מנהלת אתר האינטרנט	ללי אוסטרופ
avis@herzog.ac.il	9937308	מרכז יחידת ההפעלה	אבי סיון
hafala@herzog.ac.il	9937308	הסעות, ציוד אור קולי, מבחנים ונוכחות	אבי פרוינד

ג. ספריית המכללה

מרכז המשאבים הקיים במכללה כולל ספריות, חדרי הדרכה ומידע, מאגרי מידע מגוונים ומרכזייה פדגוגית. הקטלוגים ומאגרי המידע הממוחשבים ניתנים לעבודה דרך אתר המכללה באינטרנט: www.herzog.ac.il.

המשאבים העומדים לרשות הסטודנטים ממוקמים בשני הקמפוסים: אלון שבות ומגדל עז ויש אפשרות זמינה ויעילה להשאלה בינספרייתית ביניהם. שעות הפתיחה של כל ספרייה מופיעות באתר.

השאלת ספרים ופריטים נוספים מותנית בפתיחת כרטיס מני שעלותו 200 ₪ (160 ₪ פיקדון שיוחזרו בסוף תקופת הלימודים + 40 ₪ תשלום דמי טיפול עבור כל תקופת הלימודים).

מנהלת הספרייה: ציפי קלר

קמפוס אלון שבות:

טלפון: 02-9937321

הספרייה התורנית - מאגר המכיל חומר תורני בספרים חדשים ועתיקים, אוספים נדירים וכן מגוון גדול של כתבי עת תורניים.

הספרייה הפדגוגית - מאגר המכיל חומר מחקרי בכל הנושאים הנלמדים והנושקים לחוגים השונים בלימודי המכללה. מקרא, תלמוד, מחשבת ישראל ופילוסופיה, ספרות, לשון, לימודי ארץ ישראל, היסטוריה, אנגלית, חינוך ופסיכולוגיה ועוד.

המרכזייה הפדגוגית - מאגר המכיל חומרים המיועדים לסייע למורה בהכנת תשתית רחבה ומגוונת לשיעורים בנושאי יהדות. חומר זה עשוי לשרתו הן במתן רקע רחב לנושא שהוא מתכוון לעסוק בו, והן בהצעה לדרכים שונות ללמדו בכיתה. החומר מכיל מדריכים למורה ועזרים אורקליים. מערכי שיעור, מבחנים, אתרים חינוכיים והצעות דידקטיות במגוון נושאים מופיעים בטקסט מלא בקטלוג הספרייה ובאתר 'דעת' המוצגים באתר המכללה.

חדר הדרכה ומידע – שירותי מידענות, כתיבת עבודות ומחשב. מרכז: יוני הרבנד.

קמפוס מגדל עוז:

טלפון: 9937311 שלוחה 5.

מרכזת הספרייה: מיכל כהן

הספרייה התורנית: ספרייה זו נמצאת בתוך בית המדרש ובחלל שמחוצה לו ("ספריית שירה"), ומכילה ספרים תורניים בנושאים שונים. ספריית זו היא ספריית עיון בלבד.

הספרייה הפדגוגית: ספרייה זו הנמצאת בקומה התחתונה של הבניין החדש, מכילה חומר מחקרי בנושאי מקרא, תלמוד, מחשבת ישראל ופילוסופיה, ספרות, לשון, לימודי ארץ ישראל, היסטוריה, אנגלית, חינוך ופסיכולוגיה ועוד.

חדר הדרכה ומידע שירותי מידענות, כתיבת עבודות ומחשב. מרכזת: הילה כהן

02-9937311

צוות רחב ומיומן עומד לרשותכם!

ד. זמני הלימוד ושינויים בתכנית

ימי הלימוד:

ביום א' 14:20-19:00 (6 ש"ש) ייתכנו גם שיעורים מוקדמים יותר בחלק מן התוכניות.

ביום ג' 9:00-19:00 (12 ש"ש)

החופשות אינן מקבילות בהכרח לחופשות בתי הספר. המבחנים והסיוורים הלימודיים מתקיימים גם בזמן החופשות.

בימי מזג אוויר סוער במיוחד (שלג, קרח על הכביש וכד'), או אם יהיו אירועים אחרים המצריכים שינוי בתכנית, תושמע הודעה במשיבון (02-9937333), ותהיה הודעה באתר האינטרנט של המכללה. נשתדל גם לשלוח הודעות SMS ודואר אלקטרוני. אם אין עדכון, סימן שהתכנית מתקיימת כרגיל.

המידע במידעון זה הוא כללי והמכללה שומרת לעצמה את הזכות לשנות, להוסיף ולגרוע ממנו במידת הצורך. כמו כן שומרת המכללה לעצמה את הזכות לערוך שינויים בתכנית הלימודים, בסגל ההוראה ובמועדי הקורסים בהתאם לנסיבות שיווצרו, כל זאת תוך יידוע התלמידים.

קורס ייפתח רק אם מספר הנרשמים יצדיק זאת.

ה. התקשורת עם המכללה

אתר האינטרנט: www.herzog.ac.il

האתר מכיל תכנים מקוונים ומידע מנהלי רב, כולל תכניות לימודים ומידע אישי לתלמיד – מערכת ציונים, מצב תשלומים ועוד.

ניתן להגיש מטלות דרך האתר.

באתר הודעות שוטפות על שינויים בשיעורים וכדומה.

כדי למצוא באתר המכללה מידע על מערכת הציונים ומצב התשלומים יש להיכנס בתפריט: מידע אישי/מידע לסטודנט.

שם הכניסה הוא מספר הזהות – 9 ספרות.

הסיסמה היא תאריך הלידה – יום וחודש ללא שנה.

לדוגמה: מי שנולד ב-3.8.1980 סיסמתו תהיה 38.

טלפונים ודואר אלקטרוני:

ronitm@herzog.ac.il	02-9937314	תואר שני ושכר לימוד	רונית מוסקוביץ
nurity@herzog.ac.il	02-9937333	מרכזיה	מרכזיית המכללה אלון שבות – נורית ימיני
officemo@herzog.ac.il	02-9937311	מרכזיה	מרכזיית המכללה מגדל עוז – יונינה מעוז
	02-9932796	פקס	פקס אלון שבות
	02-9937319	פקס	פקס מגדל עוז

המשרד פתוח: בימים א', ג' 8.30-18.00

בימים ב', ד', ה' 8.30-17.00

בשעות שבהן המשרד סגור, ניתן להשאיר הודעה במשיבון.

לוח זמנים אקדמי לשנת תשע"ב

(לוח צבעוני מפורט מופיע בסוף המידעון)

הערות	שלישי	ראשון	השבוע המתחיל בתאריך
חופשת חגים	-	-	ד' תשרי תשע"ב (2.10.11)
קורסים מרוכזים, חופשת חגים	-	-	י"א תשרי תשע"ב (9.10.11)
חופשת חגים	-	-	י"ח תשרי תשע"ב (16.10.11)
תחילת לימודים סדירים ביום ראשון	+	+	כ"ה תשרי תשע"ב (23.10.11)
	+	+	ב' חשוון תשע"ב (30.10.11)
	+	+	ט' חשוון תשע"ב (6.11.11)
	+	+	טז חשוון תשע"ב (13.11.11)
	+	+	כג חשוון תשע"ב (20.11.11)
	+	+	א' כסלו תשע"ב (27.11.11)
	+	+	ח' כסלו תשע"ב (4.12.11)
	+	+	ט"ו כסלו תשע"ב (11.12.11)
ערב חנוכה, *סיום לימודים ב- 13:30	+	+	כב כסלו תשע"ב (18.12.11)
חנוכה, סיורים	-	-	כט כסלו תשע"ב (25.12.11)
	+	+	ו' טבת תשע"ב (1.1.12)
	+	+	י"ג טבת תשע"ב (8.1.12)
	+	+	כ' טבת תשע"ב (15.1.12)
מבחני מחצית שיעור 2	+	+	כ"ז טבת תשע"ב (22.1.12)
מבחני מחצית שיעור 1	+	+	ה' שבט תשע"ב (29.1.12)
חופשת מחצית ומבחנים: שיעורים 3, 4	-	-	י"ב שבט תשע"ב (5.2.12)
חופשת מחצית ומבחנים: יום א', ג': שיעורים 5, 6.	-	-	י"ט שבט תשע"ב (12.2.12)
חופשת מחצית, סיורים	-	-	כ"ו שבט תשע"ב (19.2.12)
	+	+	ג' אדר תשע"ב (26.2.12)
פורים	+	+	י' אדר תשע"ב (4.3.12)
	+	+	י"ז אדר תשע"ב (11.3.12)
	+	+	כ"ד אדר תשע"ב (18.3.12)
קורסים מרוכזים ומועדי ב'	+	+	ב' ניסן תשע"ב (25.3.12)
מועדי ב'	-	-	ט' ניסן תשע"ב (1.4.12)
חופשת פסח	-	-	ט"ז ניסן תשע"ב (8.4.12)
מועדי ב' לקורסים מקוונים	-	-	כ"ד ניסן תשע"ב (15.4.12)
*ערב יום הזיכרון (הוקדם) סיום לימודים ב-17:20, יום העצמאות	+	+	ל' ניסן תשע"ב (22.4.12)
	+	+	ז' אייר תשע"ב (29.4.12)
	+	+	י"ד אייר תשע"ב (6.5.12)
	+	+	כ"א אייר תשע"ב (13.5.12)
יום ירושלים	+	-	כ"ח אייר תשע"ב (20.5.12)
שבועות	+	-	ו' סיוון תשע"ב (27.5.12)
	+	+	י"ג סיוון תשע"ב (3.6.12)
	+	+	כ' סיוון תשע"ב (10.6.12)
מבחנים: שיעור 2	+	+	כ"ז סיוון תשע"ב (17.6.12)
מבחנים: שיעור 1. סיום לימודים סדירים	+	+	ד' תמוז תשע"ב (24.6.12)
מבחנים: שיעורים 3, 4, קורסים מרוכזים	-	-	י"א תמוז תשע"ב (1.7.12)
מבחנים: יום ג': שיעורים 5, 6, יום ה': מקוונים	-	-	י"ח תמוז תשע"ב (8.7.12)
מבחנים: יום א': שיעורים 5, 6, יום ג': מקוונים, קורסים מרוכזים	-	-	כ"ה תמוז תשע"ב (15.7.12)
ימי עיון בתנ"ך	-	-	ג' אב תשע"ב (22.7.12)
יום שני - סיורים של ימי עיון בתנ"ך	-	-	י' אב תשע"ב (29.7.12)
חופשת קיץ	-	-	י"ז אב תשע"ב (5.8.12)
	-	-	כ"ד אב תשע"ב (12.8.12)
	-	-	א' אלול תשע"ב (19.8.12)
	-	-	ח' אלול תשע"ב (26.8.12)
מועדי ב' (יום חמישי)	-	-	ט"ו אלול תשע"ב (2.9.12)
מועדי ב' מקוונים (יום שלישי), מועדי ב' (יום חמישי)	-	-	כ"ב אלול תשע"ב (9.9.12)
שנה חדשה	-	-	כ"ט אלול תשע"ב (16.9.12)

לוח מבחנים

המבחנים	המועדים	השעה המקום/הערות
מבחן בקיאות בתנ"ך (לזקוקים להשלמות)	יום ג' י"ח בחשוון תשע"ב (15.10.11)	10:00 (אודיטוריום)
	יום א' ח' בכסלו תשע"ב (4.12.11)	12:00 (אודיטוריום)
	יום ג' ט"ו בטבת תשע"ב (10.01.12)	14:10 (אודיטוריום)
	יום א' ט' בניסן תשע"ב (1.04.12)	11:30 (אודיטוריום)
	יום ג' י"א בניסן תשע"ב (3.04.12)	11:30 (אודיטוריום)
	יום א' כ"א באייר תשע"ב (13.5.12)	15:50 (אודיטוריום)
	יום ה' כ"ו אייר תשע"ב (18.05.12)	14:00 (אודיטוריום)
	יום א' כ"ז בטבת תשע"ב (22.01.12)	10:35 - שעות 2
מבחני מחצית (מועד א')	יום ג' כ"ט בטבת תשע"ב (24.01.12)	10:35 - שעות 2
	יום א' ה' בשבט תשע"ב (29.1.12)	09:00 - שעות 1
	יום ג' ז' בשבט תשע"ב (31.01.12)	09:00 - שעות 1
	יום א' י"ב בשבט תשע"ב (05.02.12)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום ג' י"ד בשבט תשע"ב (07.02.12)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום א' י"ט בשבט תשע"ב (12.02.12)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
	יום ג' כ"א בשבט תשע"ב (14.02.12)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
	יום ה' כ"ג בשבט תשע"ב (16.02.12)	11:00
מבחני הקורסים המקוונים (מועד א')	יום ג' כ"ה בניסן תשע"ב (17.04.12)	11:00
מבחני הקורסים המקוונים (מועד ב')		
	יום ג' ד' בניסן תשע"ב (27.03.12)	לקורסים של יום שלישי 9:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום א' ט' בניסן תשע"ב (01.04.12)	לקורסים של יום ראשון: 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
מבחני סוף שנה (מועד א')	יום א' כ"ז בסיוון תשע"ב (17.06.12)	10:35 - שעות 2
	יום ג' כ"ט בסיוון תשע"ב (19.06.12)	10:35 - שעות 2
	יום א' ד' בתמוז תשע"ב (24.06.12)	09:00 - שעות 1
	יום ג' ו' בתמוז תשע"ב (26.06.12)	09:00 - שעות 1
	יום א' י"א בתמוז תשע"ב (01.07.12)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום ג' י"ג בתמוז תשע"ב (03.07.12)	09:00 - שעות 3
		12:00 - שעות 4
	יום א' כ"ה בתמוז תשע"ב (15.07.12)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
	יום ג' כ' בתמוז תשע"ב (10.07.12)	14:00 - שעות 5
		17:00 - שעות 6
מבחני סוף שנה (מועד ב')	יום ה' י"ט באלול תשע"ב (06.09.12)	לקורסים של ימי שלישי 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום ה' כ"ו באלול תשע"ב (13.09.12)	לקורסים של יום ראשון 09:00 - שעות 2,1 11:30 - שעות 4,3 14:00 - שעות 6,5
	יום ה' כ"ב בתמוז תשע"ב (12.07.12)	11:00
	יום ג' כ"ז בתמוז תשע"ב (17.07.12)	14:00, 11:00
מבחני הקורסים המקוונים (מועד א')	יום ג' כ"ד באלול תשע"ב (11.09.12)	14:00, 11:00

1. מבחני מחצית (מועד ב'), סוף השנה (מועד ב'), קורסים מקוונים (מועד ב') – מיועדים לתלמיד שנכשל במועד א' או שלא נבחן מסיבות מוצדקות, חובה הרשמה מוקדמת אצל רונית – במזכירות המכללה.

תקנון לימודים

א. מבחנים ועבודות בתואר שני

מבחן לסיום הקורס

לכל קורס תהיה מטלת סיום בדמות מבחן או עבודה לפי החלטת מורה הקורס. בחלק מהקורסים יהיו גם תרגילים, סיכומי קריאה, רפרטים ועבודות אחרות במהלך הקורס לפי החלטת המורה.

עבודה לסיום קורס

מטרתה ללמד על הידיעות, על הכלים ועל המיומנויות שרכש התלמיד במהלך הקורס. רצוי להגיש את העבודה במהלך הקורס ולכל המאוחר חודש לאחר סיומו. ניתן להגיש עבודות דרך אתר המכללה, בהפניה: 'עבודות – הורדה והגשה'.

עבודה סמינריונית

במהלך הלימודים לתואר M.Ed. יש לכתוב עבודה סמינריונית אחת בהיקף של 20-30 עמודי פוליו. העבודה תיכתב במסגרת אחד הקורסים ובהדרכת מורה הקורס. כתיבת עבודה סמינריונית פוטרת מכתובת עבודה לסיום אותו קורס, אך אינה פוטרת מחובת מבחן הסיום של הקורס, במידה ויש מבחן. מומלץ לכתוב את העבודה בשנה הראשונה של הלימודים. דפי הנחיה לכתובת עבודה סמינריונית מצויים במשרדי המכללה.

עבודת גמר יישומית

מטרת עבודת הגמר היישומית היא להביא לידי ביטוי מעשי את הידע והכלים שנרכשו בשנות הלימודים בתכנית. עבודת הגמר תיעשה בזיקה לתכנים ולעקרונות שילמדו במסגרת הקורס היישומי בשנה השנייה.

בבחירת הנושאים לעבודת הגמר בתנ"ך ופרשנותו יוצעו שני מסלולים:

1. יישום נרחב של ההוראה הרב-תחומית בהוראת יחידה מצומצמת.
 2. יישום מצומצם של ההוראה הרב-תחומית בהוראת יחידה רחבה.
- בכל עבודה מסוג זה יהיו שלושה מרכיבים עיקריים:
1. הצגת הנושא / הפרק / הסוגיה באופן מעמיק, ובכלל זה העלאת השאלות העיוניות והמחקריות שעולות מן העיון ביחידה שנבחרה וההצעות שהוצעו כדי להשיב עליהן.
 2. הצגת התחומים הנוספים שמתאימים לתחום היחידה שנבחרה בעבודה כדי להאיר אותה מזוויות נוספות בהוראה הרב-תחומית.
 3. הצעת תכנית הוראה רב-תחומית של היחידה בבית הספר, תוך הצגת השיקולים שהנחו את ההצעה להוראה.

יש להגיש עבודה זו בשני עותקים!

ב. ציוני מינימום

ציון עובר בכל הקורסים: 60

קורסי השלמה: ממוצע 80

עבודה סמינריונית: 70

עבודת גמר יישומית: 70

ג. שיפור ציונים

1. ניתן לשפר ציוני קורסים עד שנתיים ממועד סיום הקורס.
2. הציון האחרון הוא הקובע (גם אם הוא נמוך מהציון הקודם).
3. ערעור על ציון יופנה תחילה למורה הקורס לבדיקה חוזרת. במידה והערעור יידחה, ניתן להגיש בקשה מנומקת לראש החוג.

ד. לוח זמנים להגשת עבודות ומבחנים

1. חוב בשכר לימוד מונע גישה למבחנים.
2. מועדי המבחנים:
ניתן להיבחן רק במועדים הקבועים של המבחנים.
מועד א' – מועד זה מיועד לכולם, למעט אלה שיש להם סיבות מוצדקות להיעדרות.
מועד ב' – מיועד לתלמידים שלא נבחנו עדיין או המעוניינים בשיפור ציון.
המבחן במועד זה מחייב הרשמה מוקדמת, (אצל רונית).
הציון הקובע הוא הציון המאוחר יותר, ולא הגבוה יותר!
מועד ג' – מועד מיוחד למקרים חריגים בהם נדרש אישור מראש החוג.
3. **איחורים והשלמת חובות בהגשת המטלות:**

מבחנים:

- א. במקרה של היעדרות מהמבחנים במועדים הקבועים, ניתן להיבחן במועדי המבחנים בשנים הבאות, בתוך שנתיים מסיום הקורס, לאחר תשלום קנס של 100 ש"ח.
- ב. האחריות להשלמת חומר לימודים שהתווסף לקורס בגלל שינויים וחידושים בתכניתו מוטלת על הסטודנט.
- ג. לאחר שנתיים ממועד סיום הקורס לא ניתן להיבחן עליו ויש ללמוד אותו מחדש.

עבודות לקורסים:

- א. יש להגיש את העבודה תוך חודש מסיום הקורס.
- ב. הגשת עבודה באיחור, לאחר תחילת מחצית ב' של שנת הלימודים הבאה לאחר סיום הקורס, תחייב בתשלום קנס של 100 ש"ח.
- ג. לאחר שנתיים ממועד סיום הקורס לא ניתן להגיש את העבודה והקורס הנלמד לא יקנה ללומד נקודות זכות.

עבודה סמינריונית ועבודת גמר יישומית:

- א. ניתן להגיש את העבודה במהלך שנה אחת מסיום הלימודים לתואר.
- ב. לאחר שנה ועד שש שנים מסיום הלימודים, ניתן להגיש את העבודה, אבל בתוספת תשלום של 600 ש"ח.
- ג. לאחר שש שנים מסיום הלימודים לא ניתן למסור עבודות אלו.

4. גמולי השתלמות:

המעוניינים בקבלת גמול השתלמות על קורס, חייבים בקבלת ציון על סמך עבודה או מבחן תוך חודש ממועד סיום הלימודים. לאחר מועד זה משרד החינוך אינו מקבל דיווחי גמולים. אחר בהשלמת המטלות יגרום לביטול האפשרות לקבלת גמול השתלמות על הקורס.

ה. חזרה על קורס

חזרה על הלימודים בקורס תידרש במקרים הבאים:

1. אי סיום הלימודים בקורס, או היעדרות ממנו מעל 20% מהמפגשים.
2. שני כשלונות במבחנים של אותו קורס.
3. אי השלמת מטלת הסיום במהלך שנתיים מיום סיום הקורס.

ו. נוהלי הפסקת לימודים

1. הפסקת לימודים על פי החלטת המכללה:

סטודנטים שהתקבלו ללימודים לתואר שני (M.Ed.), בתנאי שיושלמו החובות לתעודת הוראה או תואר ראשון תוך השנה הראשונה ללימודים במסגרת זו, ולא עמדו בהתחייבויותיהם, יופסקו לימודיהם. ועדת ההוראה של המכללה רשאית להמליץ על הפסקת לימודים של תלמיד/ה בכל אחד מנתיבי הלימוד מהסיבות הבאות: אי-מילוי חובות אקדמיים; התנהגות שאינה הולמת עובדי חינוך והוראה; חוב של שכר לימוד; עברת משמעת. ההחלטה הסופית על הפסקת לימודיו של תלמיד/ה במכללה היא בסמכותו ובאחריותו של ראש המכללה. החלטתו של ראש המכללה תימסר בכתב לידי מי שהופסקו לימודיו. תלמיד/ה שקיבל/ה הודעה בדבר הפסקת לימודים, זכאי/ת לערער בפני ועדת ערעורים מוסדית. הערעור ייעשה בכתב, בתוך פרק זמן של עד 14 יום ממועד קבלת ההודעה. בבקשת הערעור יש להודיע אם ברצונך להופיע אישית בפני ועדת הערעורים.

2. הפסקת לימודים ביזמת התלמיד:

בקשה להפסקת לימודים תעשה בכתב לראש החוג. חישוב החיוב בשכר הלימוד ייעשה על פי הוראות משרד החינוך בהתאם לתאריך מסירת ההודעה בכתב. אי-מסירת הודעה על הפסקת הלימודים, תגרום להמשך חיוב בשכר לימוד.

ז. חידוש לימודים

חזרה ללימודים לאחר הפסקה של שנה ומעלה, מחייבת הליכי הרשמה רגילים. ההכרה בלימודים קודמים של המבקש/ת לחדש לימודים, תיעשה על פי נהלי המכללה.

ח. נוכחות

חובת נוכחות מלאה חלה בכל השיעורים. במקרים מיוחדים (מילואים, שמחות, מחלה וכד'), תותר היעדרות של עד 20% מכלל שיעורי הקורס. היעדרות מעל 20% תחייב חזרה על הקורס, גם אם התלמיד/ה עמד/ה בהצלחה במטלות הקורס. רישום הנוכחות הוא באחריות מורה הקורס.

ט. כללי התנהגות ומשמעת

דרך ארץ

1. יש להקפיד על מסגרת הזמן שנקבעה לשיעורים. כניסה באיחור וכן כניסה ויציאה באמצע השיעורים פוגעות בהם, בתלמידים ובמורה.
2. יש לכבות טלפונים ניידים מכל סוג שהוא בזמן השיעורים.

מבחנים ועבודות

3. בכל עבודה יש לדווח על המקורות שמהם נשאבו הידיעות, ועליהם התבססה הכתיבה. גם אתרים מקוונים (אינטרנט, מאגרים וכו') כלולים בדרישה זו ויש לציין אותם כמקור למידע או לציטוט שהובא מהם.
- העתקת קטעים בשיטת 'גזור הדבק', יכולה להיעשות באופן מצומצם בלבד, כאשר הדבר מתבקש מתוכן העניין, ורק כאשר מודיעים מראש על כך שלפנינו קטע שלקוח ממקום אחר (כמו שנהוג בציטוט מאמרים, מפרשים וכד').
4. אין להגיש עבודה שהוגשה כבר בעבר למכללת הרצוג או למקום אחר, או לכל מסגרת אקדמית או תורנית אחרת.

5. עברות משמעת

- הנהלת המכללה מתייחסת בחומרה רבה לעברות משמעת.
- כעברות משמעת ייחשבו:
- א. מסירת מידע כוזב להנהלת המכללה, למוריה או לעובדיה, לשם קבלת זכויות כלשהן.
 - ב. העתקה במבחנים, בעבודות או בכל מטלה המוטלת על התלמיד במסגרת לימודיו במכללה, וכן הגשת מטלה דומה למטלה שהוגשה כבר על ידיו/ה.
 - ג. פגיעה בספרים, בכתבי עת וברכוש.
 - ד. אי-עמידה בהוראות מנהל החינוך הדתי להתנהגות נאותה במוסדותיו.
6. תלמיד או תלמידה שעברו עבירת משמעת מכל סוג שהוא יוזמנו לוועדת משמעת של המכללה שתדון בעניין ותחליט על התגובה למעשה.
 7. העונשים הצפויים בגין עברות אלו כוללים, מעבר לפסילת העבודה או הקורס שבהן נעשתה העברה, גם פסילת עבודות נוספות של התלמיד/ה ולעתים גם השעיה מן הלימודים במכללה לפרק זמן קצוב (שנה) או אף לצמיתות.

י. חוק זכויות הסטודנט

ניתן לראות את הנוסח המלא של חוק זכויות הסטודנט באתר המכללה במסגרת ההפניות של 'מידע לסטודנט'. כמו כן ניתן לקבל במשרד עותק של החוק ולעיין בו.

יא. מניעת הטרדות מיניות

ד"ר ברכי אליצור מונתה כנציבת קבילות למקרה של הטרדה מינית. ניתן לפנות אליה במקרה הצורך.

החוק למניעת הטרדות מיניות מפורסם באתר המכללה במסגרת ההפניות של 'מידע לסטודנט'.

סדרי הרשמה ושכר לימוד

1. יש למלא באופן ברור ומדויק את טופס ההרשמה (גם התלמידים הוותיקים).
2. לנרשמים חדשים: נא לצרף 200 ₪ דמי הרשמה, וכן מקדמה לשכר הלימוד בסך 1,000 ₪.
- נא לשלוח אל: מכללת הרצוג אלון שבות, 90433 (דמי ההרשמה לא יוחזרו למבטלים הרשמתם. המקדמה תוחזר עד לתאריך פתיחת שנת הלימודים).
3. את מערכת השעות שבטופס ההרשמה ניתן לשלוח רק לאחר ראיון קבלה. אם טרם רואינת, נא לפנות טלפוני: 02-9932714 אל רונית מוסקוביץ.
4. גובה שכר הלימוד לתואר M.Ed. שווה לגובה שכר לימוד אוניברסיטאי במשך שנתיים. ניתן לפצל שנת לימודים לשנתיים רצופות ללא תוספת תשלום, חוץ מהסעות ומארוחות. כל פיצול אחר יחויב בתשלום נוסף לפי ש"ש (450 ₪ עבור כל 1 ש"ש נכון לתשע"א).
5. עבור השלמות, יש לשלם לפי 300 ₪ לכל 1 ש"ש מעבר ל-4 ש"ש. עד 4 ש"ש – לא נחייב בתשלום.
6. המכללה מציעה ארוחות צהריים חמות במחיר של 450 ש"ח לפעם בשבוע; 900 ש"ח – לפעמיים בשבוע (**מי שאינו מעוניין חייב לציין זאת בטופס ההרשמה, אחרת יחויב בתשלום**).
7. דמי נסיעה – מחיר מסובסד בהתאם למסלול הנסיעה (טבלה מפורטת בעמ' 18 – 20). יש לסיים את כל סידורי שכר הלימוד, תשלומי ההסעות ותשלומי הארוחות עד ד' בכסלו תשע"ב (30.11.2011).
9. אם למדת בתשע"א, ושילמת באמצעות הוראת קבע, תתבצע גבית שכר הלימוד בתשע"ב באמצעות אותה הוראה, אלא אם כן תינתן הוראת ביטול בכתב.
10. תשלום שכר הלימוד מראש, עד י"ח בכסלו תשע"ב (15.11.2011), מזכה בהנחה של 2%.
11. כל תלמיד/ה עד גיל 45 מבוטח/ת על ידי המכללה בביטוח תאונות אישיות. סכום הביטוח כלול בדמי ההרשמה. תלמידים הפטורים מדמי הרשמה, ישלמו 35 ש"ח בכל שנת לימוד עבור ביטוח זה.
12. כרטיס סטודנט: ניתן לקבל תעודת סטודנט לאחר סיום הסדרת תשלום שכר הלימוד. נא לגשת למזכירות בצרוף תמונה ו-40 ₪.

טופס הרשמה נמצא בעמוד האחרון של מידעון זה

אפשרויות לסיוע בשכר לימוד

1. סיוע למורים בפועל:

משרד החינוך מעניק, בדרך כלל, סיוע בשכר לימוד למורים בשתי דרכים: החזר שכר לימוד או מענק שעות. (מענק שעות אינו מתאים לשייכים ל"אופק חדש"). פירוט הזכאים לסיוע זה ורשימת סדרי העדיפויות מופיעים בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך, ובתקציר על גבי טופסי הבקשה שיש להגיש למשרד החינוך. טפסים ניתן להשיג במשרד המכללה, ובאתר המכללה במדור הרשמה ונהלים/טפסים. אנו ממליצים לבדוק היטב את הערך הכספי של כל אחת מהחלופות לפני הגשת הבקשות.

מי שנמצא **בחצי שבתון**, זכאי להחזר שכר לימוד או מענק עבור המחצית השניה של שכר הלימוד.

2. הסתדרות המורים וארגון המורים מעניקים מלגות לחבריהם עבור שכר לימוד. יש לעקוב אחר הפרסומים שלהם במהלך השנה.

3. וועדת המלגות של מכללת הרצוג:

אם אין באפשרותך לקבל החזר שכר לימוד או מענק שעות ממשרד החינוך ויש לך קושי במימון, ניתן לפנות בכתב לוועדת המלגות של המכללה. יש לצרף למכתב הבקשה מסמכים המעידים על מצבך הכלכלי.

המכללה אינה מתחייבת להעניק מלגה לכל פונה. גובה המלגה יקבע ע"י הוועדה בהתאם למצב הכלכלי של הפונים.

הסעות תשע"ב

יום חמישי		יום שלישי		יום ראשון		עלות שנתית לכיוון אחד (בש"ח)	עלות שנתית לשני כיוונים (בש"ח)	תחנות איסוף	שעת יציאה	תחנות מוצא
קוד חזור יום ה'	קוד הלך יום ה'	קוד חזור יום ג'	קוד הלך יום ג'	קוד חזור יום א'	קוד הלך יום א'					
50101-11	50101-10	30101-11	30101-10	10101-11	10101-10	213	320	בנייני האומה	8:00	ירושלים
50102-11	50102-10	30102-11	30102-10	10102-11	10102-10	213	320	רח' הרצוג – עמק המצלבה	8:10	
50103-11	50103-10	30103-11	30103-10	10103-11	10103-10	213	320	קניון מלחה	8:15	
50104-11	50104-10	30104-11	30104-10	10104-11	10104-10	213	320	טרמפיאדה בגילה	8:20	
50201-11	50201-10	30201-11	30201-10	10201-11	10201-10	313	470	הגבעה בעתניאל	7:50	קרית ארבע עתניאל
50202-11	50202-10	30202-11	30202-10	10202-11	10202-10	313	470	הישיבה בעתניאל	7:55	
50203-11	50203-10	30203-11	30203-10	10203-11	10203-10	313	470	בית חגי-שער כניסה	8:00	
50204-11	50204-10	30204-11	30204-10	10204-11	10204-10	213	320	מרכז קרית ארבע	8:15	
50205-11	50205-10	30205-11	30205-10	10205-11	10205-10	213	320	גבעת החרסניה	8:25	
50301-11	50301-10	30301-11	30301-10	10301-11	10301-10	1246	1869	ירוחם ליד היפר נטו	6:30	ירוחם באר שבע
50302-11	50302-10	30302-11	30302-10	10302-11	10302-10	832	1248	תחנת דלק באגד באר שבע (בחניון בזק)	7:00	
50303-11	50303-10	30303-11	30303-10	10303-11	10303-10	832	1248	טרמפיאדה ביציאה מבאר שבע	7:05	
50401-11	50401-10	30401-11	30401-10	10401-11	10401-10	736	1104	צומת הכניסה המרכזית (לכיוון ת"א)	7:35	אשקלון
50402-11	50402-10	30402-11	30402-10	10402-11	10402-10	736	1104	מרכז שפירא	7:50	
50403-11	50403-10	30403-11	30403-10	10403-11	10403-10	619	928	צומת מסמיה	8:05	

- קיום ההסעה מותנה במספר הנרשמים.
- אם יהיה רישום **משמעותי** מאזורים שאינם מופיעים בטבלה, ישתנה לוח ההסעות בהתאם.

יום חמישי		יום שלישי		יום ראשון		עלות שנתית לכיוון אחד (בש"ח)	עלות שנתית לשני כיוונים (בש"ח)	תחנות איסוף	שעת יציאה	תחנות מוצא
קוד חזור יום ה'	קוד הלך יום ה'	קוד חזור יום ג'	קוד הלך יום ג'	קוד חזור יום א'	קוד הלך יום א'					
50501-11	50501-10	30501-11	30501-10	10501-11	10501-10	1173	1760	צפת רח' פרומצ'נקו ליד מפעל נס קפה	4:15	צפת
50502-11	50502-10	30502-11	30502-10	10502-11	10502-10	1173	1760	צומת עמיעד	4:30	
50503-11	50503-10	30503-11	30503-10	10503-11	10503-10	1109	1664	צומת כפר נחום	4:35	
50504-11	50504-10	30504-11	30504-10	10504-11	10504-10	1109	1664	צומת כורסי	4:45	
50505-11	50505-10	30505-11	30505-10	10505-11	10505-10	1067	1600	צומת צמח	4:55	
50506-11	50506-10	30506-11	30506-10	10506-11	10506-10	1067	1600	צומת עין הנצי"ב	5:20	
50507-11	50507-10	30507-11	30507-10	10507-11	10507-10	1067	1600	צומת מירב	5:25	
50508-11	50508-10	30508-11	30508-10	10508-11	10508-10	597	896	שדמות מחולה	6:35	
50509-11	50509-10	30509-11	30509-10	10509-11	10509-10	542	813	מצפה יריחו	7:10	
50601-11	50601-10	30601-11	30601-10	10601-11	10601-10	939	1408	חדרה צומת המשטרה	6:05	גוש דן
50602-11	50602-10	30602-11	30602-10	10602-11	10602-10	939	1408	צומת הרא"ה	6:10	
50603-11	50603-10	30603-11	30603-10	10603-11	10603-10	832	1248	צומת בית ליד, צומת קדימה	6:15	
50604-11	50604-10	30604-11	30604-10	10604-11	10604-10	832	1248	צומת בני דרור	6:20	
50605-11	50605-10	30605-11	30605-10	10605-11	10605-10	736	1104	צומת רעננה	6:30	
50606-11	50606-10	30606-11	30606-10	10606-11	10606-10	683	1024	צומת מורשה	6:40	
50607-11	50607-10	30607-11	30607-10	10607-11	10607-10	629	944	צומת גהה	6:45	
50608-11	50608-10	30608-11	30608-10	10608-11	10608-10	629	944	צומת קוקה קולה - בקו 470	6:50	
50609-11	50609-10	30609-11	30609-10	10609-11	10609-10	629	944	צומת בר אילן - בקו 470, צומת מסובין	6:50	
50610-11	50610-10	30610-11	30610-10	10610-11	10610-10	629	944	צומת אלוף שדה	6:55	
50611-11	50611-10	30611-11	30611-10	10611-11	10611-10	542	813	צומת שמשון	7:20	
50612-11	50612-10	30612-11	30612-10	10612-11	10612-10	542	813	בית שמש, תחנה בפניה שמאלה מול ביג	7:25	

- קיום ההסעה מותנה במספר הנרשמים.
- אם יהיה רישום **משמעותי** מאזורים שאינם מופיעים בטבלה, ישתנה לוח ההסעות בהתאם.

הסעות תשע"ב (המשך)

יום חמישי		יום שלישי		יום ראשון		עלות שנתית לכיוון אחד (בש"ח)	עלות שנתית לשני כיוונים (בש"ח)	תחנות איסוף	שעת יציאה	תחנות מוצא
קוד חזור יום ה'	קוד הלך יום ה'	קוד חזור יום ג'	קוד הלך יום ג'	קוד חזור יום א'	קוד הלך יום א'					
50701-11	50701-10	30701-11	30701-10	10701-11	10701-10	896	1344	כניסה לנתיבות	7:15	נתיבות
50702-11	50702-10	30702-11	30702-10	10702-11	10702-10	896	1344	כפר מימון בכניסה	7:20	
50703-11	50703-10	30703-11	30703-10	10703-11	10703-10	896	1344	צומת סעד	7:25	
50704-11	50704-10	30704-11	30704-10	10704-11	10704-10	896	1344	בכניסה לשדרות	7:35	
50801-11	50801-10	30801-11	30801-10	10801-11	10801-10	561	842	אלון מורה - הככר	6:50	שומרון
50802-11	50802-10	30802-11	30802-10	10802-11	10802-10	561	842	מחנה חורון	6:55	
50803-11	50803-10	30803-11	30803-10	10803-11	10803-10	497	746	צומת תפוח	7:00	
50804-11	50804-10	30804-11	30804-10	10804-11	10804-10	476	714	שער עלי	7:05	
50805-11	50805-10	30805-11	30805-10	10805-11	10805-10	476	714	שער שילה	7:15	
50806-11	50806-10	30806-11	30806-10	10806-11	10806-10	427	640	שער עפרה	7:25	
50807-11	50807-10	30807-11	30807-10	10807-11	10807-10	427	640	צומת ה-T	7:35	
50808-11	50808-10	30808-11	30808-10	10808-11	10808-10	391	587	תחנת הדלק בפסגות	7:40	
50809-11	50809-10	30809-11	30809-10	10809-11	10809-10	391	587	פסגת זאב – בפנייה לחזמה	7:50	
50810-11	50810-10	30810-11	30810-10	10810-11	10810-10	213	320	הטרמפיאדה בגילה	8:20	
50901-11	50901-10	30901-11	30901-10	10901-11	10901-10	213	320	מהישיבה	8:30	תקוע
51001-11	51001-10	31001-11	31001-10	11001-11	11001-10	907	1360	מהישיבה לצומת מסמיה (משם חוברים להסעה של אשקלון)	7:15	אשדוד

- קיום ההסעה מותנה במספר הנרשמים.
- אם יהיה רישום **משמעותי** מאזורים שאינם מופיעים בטבלה, ישנתנה לוח ההסעות בהתאם.

התנ"ך ופרשנותו

בגישה רב תחומית

התנ"ך ופרשנותו בגישה רב-תחומית

הוראת התנ"ך מהווה ציר מרכזי בלימודי היהדות בכל מוסדות החינוך. לימוד התנ"ך ופרשנותו לאורך הדורות הוא רב-תחומי במהותו: הספרות התלמודית, המדרשית וההלכתית מתבססות על פסוקי המקרא, יונקות מן התנ"ך ומפרשות אותו. לימוד התנ"ך עצמו מבוסס על ניתוח ספרותי של פרקי הלימוד, על הכרת הראליה וההיסטוריה של תקופתו, על הכרת המקומות שבהם התרחשו המאורעות המתוארים בו, ועל הכרת עולם המחשבה שבו התרחש המפגש שבין עולמו הרוחני של התנ"ך ובין הפילוסופיה הכללית. הלומדים בתכנית ילמדו בעיון פרשיות מן המקרא וירחיבו את היכרותם עם תחומים המשיקים לתנ"ך, כגון: העולם הרוחני והרעיוני המשתקף בספרי המקרא; עיון במקרא כמתפרש מתוך עצמו; ראליה של העת העתיקה, היסטוריה וארכיאולוגיה; גישות פרשניות של המקרא לאורך הדורות: פרשנות החותרת לפשוטו של מקרא ופרשנות שגישתה מדרשית; היבטים פילוסופיים של המקרא ושל ספרות חז"ל; השתקפות המקרא בספרות, בשירה, באומנות, בקולנוע ובתיאטרון.

הוראת התנ"ך במכללת הרצוג מתאפיינת זה עשרות בשנים בשילוב מגוון של דרכי לימוד והוראה, מתוך גישה של מפגש פורה בין האמונה בקדושת התורה והנבואה ובין הלימוד השכלי והמחקרי, המאפשר לשאול ולדון לגופו של עניין בכל ספר ובכל פרשה. עקרונות אלו עומדים גם ביסוד תכנית ההוראה הרב-תחומית.

מטרת תכנית הלימודים לתואר M.Ed. המוצעת בזאת, מיועדת אפוא להקנות למורים ולמחנכים תשתית ללימודי התנ"ך ופרשנותו בכלים שונים, יחד עם התמחות בהוראה אינטגרטיבית של התנ"ך ופרשנותו, מתוך יחס עמוק לקדושת התנ"ך וראייתו כתשתית להלכה, לאגדה ולפרשנות לסוגיה, וכאבן יסוד בתרבות היהודית והישראלית. מטרתה גם להכשיר את הלומדים להבנת הצורך והיתרונות בשילוב לימוד התנ"ך עם שאר מקצועות היהדות (כולל לימודי היסטוריה ולימודי ארץ ישראל), ללמידה מעמיקה של התחומים השונים המשיקים לתנ"ך ולידיעה כיצד לתרגם את ידיעותיהם להוראה במערכת החינוך.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות. ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. ניתן להשלים את לימודי השנה השנייה באמצעות סמסטרי קיץ וקורסים מקוונים. שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות. ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית:

1. לימודי תשתית בחינוך ובהוראה בהיקף של 4 ש"ש.
2. חטיבת ההתמחות הכוללת קורסים בשתי חטיבות עיקריות:
א. תנ"ך ופרשנותו (תו"פ) בהיקף של 10 – 12 ש"ש.
במסגרת זו יש לכתוב גם **עבודה סמינריונית** אחת באחד מן הקורסים באשכול זה. (חובת כתיבת העבודה היא בנוסף לחובה המוטלת בקורס)
ב. פרשנות רב תחומית (פר"ת) בהיקף של 3 - 5 ש"ש.
3. חטיבה יישומית.
א. סמינר וסדנה בהיקף של 2 ש"ש
ב. כתיבת עבודת גמר מחקרית-יישומית בהיקף של 1 ש"ש

סה"כ 22 שעות שבועיות.

תנאי קבלה:

- א. בעלי תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. + תעודת הוראה.
- ב. בוגרי החוג לתנ"ך או אחד החוגים המשיקים ממדעי היהדות, * בציון ממוצע 80 ומעלה.
- ג. בעלי ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
- ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון באנגלית (ציון 70 ומעלה).
- ה. ריאיון קבלה. **

* תלמידים שאין להם רקע מספיק בלימודי תנ"ך יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.

** הזימון לריאיון יישלח לאחר קבלת טופס ההרשמה.

תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור שלישי 13:30 – 12:10	שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות	ב	ד"ר ברוריה סמט	תשתית	2001
שעור רביעי 15:40 – 14:20	ירמיהו – האיש, פעלו ונבואותיו ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום	א ב	ד"ר חגי משגב ד"ר חגי משגב	תו"פ תו"פ	3002 3003
שעור חמישי 17:20 – 16:00	עיונים בספר ויקרא	שנתי	ד"ר יונתן גרוסמן	תו"פ	3001
שעור ששי 19:00 – 17:40	עיון בספר עמוס עיון בספר משלי	א ב	ד"ר עמוס גאולה ד"ר עמוס גאולה	תו"פ תו"פ	3004 3005

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	עיונים בפירוש רש"י לתורה עיונים בפירוש ר' יוסף בכור שור לתורה פרקי מלכות שאול נבואות הנחמה בספר ישעיהו	א ב א ב	ד"ר יהונתן יעקבס ד"ר יהונתן יעקבס ד"ר יעל ציגלר ד"ר טובה גנזל	תו"פ תו"פ תו"פ תו"פ	3006 3007 3018 3008
שעור שני 11:55 – 10:35	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה פרשנותן של סוגיות אגדה: היבטים היסטוריים, ספרותיים והגותיים (עיון במדרש הקדום והמאוחר) תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה	א ב א ב	הרב ד"ר אברהם וולפיש ד"ר שמואל ויגודה ד"ר עזרא קהלני הרב ד"ר יואל בן-נון	תשתית תשתית פר"ת יישומי	2002 2003 4008 3010
שעור שלישי 13:30 – 12:10	פרשנות המקרא הפילוסופית הוראת נביאים אחרונים וספר מלכים בגישה המשלבת	שנתי שנתי	ד"ר יוסי מרציאנו הרב ד"ר יואל בן-נון	פר"ת תו"פ	5008 3011

2004	פר"ת	יובל רבלין	א	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	שעור רביעי
5009	פר"ת	הרב פרופ' יצחק קראוס	ב	מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה	15:40 – 14:20
2005	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	א	הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית	
2006	תשתית	הרב ד"ר יהודה ברנדס	ב	תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים	
3012	פר"ת	פרופ' יוסף עופר	א	עיונים בטעמי המקרא ובמשמעותם הפרשנית	שעור חמישי
3013	פר"ת	ד"ר יואל אליצור	ב	התרגומים הארמיים לתנ"ך	17:20 – 16:00
3014	יישומי	הרב ד"ר יהושע רייס	א	סדנה רב תחומית, מחקר ויישום	
3015	תו"פ	הרב ד"ר יהושע רייס	ב	מבנה ספר יהושע ומשמעותו	
3009	פר"ת	ד"ר נח חכם	א	אסתר בפרשנות הקדומה ובתרגומים	שעור שישי
4014	פר"ת	הרב יעקב מדין וד"ר עוזיאל פוקס	ב	מדרש כפרשנות: עיון במדרשי הלכה ואגדה ויחסם לפשטי המקראות	19:00 – 17:40
3017	פר"ת	הרב ד"ר חנוך גמליאל	א	היבטים לשוניים בפרשנות ימי הביניים	
3016	תו"פ	יואב ברזילי	ב	יציאת מצרים במסורת המקרא	
3900	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	2 ש"ש	הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה	שעורים מקוונים עד 6 ש"ש
3901	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	2 ש"ש	עיונים בספר שופטים	
3902	פר"ת	ד"ר חגי משגב	2 ש"ש	מבוא לאפיגרפיה (כתובות מתקופת המקרא)	
3903	תו"פ	ד"ר יונתן גרוסמן	2 ש"ש	דרכי העיצוב בסיפור המקראי	
5902	פר"ת	הרב ד"ר תמיר גרנות והרב איתמר אלדר	2 ש"ש	הפרשנות החסידית למקרא	
2007	פר"ת	יובל ריבלין	1 ש"ש	שימוש בחומרים מן הקולנוע להוראת מקצועות היהדות	קורסי קיץ
2008	תשתית	ד"ר ברוריה סמט	1 ש"ש	דרכים ועקרונות בהוראה בין תחומית	תשע"א

* **מקראה לראשי התיבות של החטיבות:** תשתית – חטיבת תשתית וחינוך
תו"פ – חטיבת תנ"ך ופרשנות
פר"ת – חטיבת פרשנות רב תחומית
יישומי – חטיבה יישומית

תנ"ך – מערכת שעות – לימודי הנשים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור שלישי 13:30 – 12:10	שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות	א	ד"ר ברוריה סמט	תשתית	2001-1
שעור רביעי 15:40 – 14:20	סיפור יציאת מצרים	שנתי	ד"ר יעל ציגלר	תו"פ	3020-1
שעור חמישי 17:20 – 16:00	דברי הימים ומקבילות פירוש רמב"ן לתורה	א ב	ד"ר ברכי אליצור הרב ד"ר יואל בן-נון	תו"פ תו"פ	3021-1 3022-1
שעור ששי 19:00 – 17:40	ירמיהו – האיש, פעלו ונבואותיו ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום	א ב	ד"ר חגי משגב ד"ר חגי משגב	תו"פ תו"פ	3002-1 3003-1

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	עיונים בטעמי המקרא ובמשמעותם הפרשנית פרקי מלכות דוד סוגיות מקראיות בראי הארכיאולוגיה פרשנות התנ"ך באמנות לדורותיה	א ב א ב	פרופ' יוסף עופר ד"ר יעל ציגלר ד"ר יצחק מייטליס נעה חכם	פר"ת תו"פ פר"ת פר"ת	3012-1 3019-1 3024-1 3023-1
שעור שני 11:55 – 10:35	תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה מבנה ספר יהושע ומשמעותו	א ב א ב	ד"ר שמואל ויגודה הרב ד"ר אברהם וולפיש הרב ד"ר יואל בן-נון הרב ד"ר יהושע רייס	תשתית תשתית יישומי תו"פ	2003-1 2002-1 3010-1 3015-1
שעור שלישי 13:30 – 12:10	סדנה רב תחומית, מחקר ויישום נבואות הנחמה בספר ישעיהו עיונים בפירוש רש"י לתורה עיונים בפירוש ר' יוסף בכור שור לתורה	א ב א ב	הרב ד"ר יהושע רייס ד"ר טובה גנזל ד"ר יהונתן יעקבס ד"ר יהונתן יעקבס	יישומי תו"פ תו"פ תו"פ	3014-1 3025-1 3006-1 3007-1

שעור רביעי	מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה	א	הרב פרופ' יצחק קראוס	פר"ת	5009-1
------------	--	---	----------------------	------	--------

2004-1	פר"ת	יובל ריבלין	ב	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	15:40 – 14:20
2006-1	תשתית	הרב ד"ר יהודה ברנדס	א	תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים	
2005-1	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	ב	הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית	
5008-1	פר"ת	ד"ר יוסי מרציאנו	שנתי	פרשנות המקרא הפילוסופית	שעור חמישי
3011-1	תו"פ	הרב ד"ר יואל בן-נון	שנתי	הוראת נביאים אחרונים וספר מלכים בגישה המשלבת	17:20 – 16:00
3016-1	תו"פ	יואב ברזלי	א	יציאת מצריים במסורת המקרא	שעור שישי
3026-1	פר"ת	ד"ר נח חכם	ב	אסתר בפרשנות הקדומה ובתרגומים	19:00 – 17:40
3018-1	תו"פ	ד"ר יעל ציגלר	א	פרקי מלכות שאול	
3027-1	תו"פ	הרב ד"ר חנוך גמליאל	ב	הארמית בלשון המקרא	
3900	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	2 ש"ש	הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה	שעורים מקוונים עד 6 ש"ש
3901	תו"פ	ד"ר יהונתן יעקבס	2 ש"ש	עיונים בספר שופטים	
3902	פר"ת	ד"ר חגי משגב	2 ש"ש	מבוא לאפיגרפיה (כתובות מתקופת המקרא)	
3903	תו"פ	ד"ר יונתן גרוסמן	2 ש"ש	דרכי העיצוב בסיפור המקראי	
5902	פר"ת	הרב ד"ר תמיר גרנות והרב איתמר אלדר	2 ש"ש	הפרשנות החסידית למקרא	
2007	פר"ת	יובל ריבלין	1 ש"ש	שימוש בחומרים מן הקולנוע להוראת מקצועות היהדות	קורסי קיץ תשע"א
2008	תשתית	ד"ר ברוריה סמט	1 ש"ש	דרכים ועקרונות בהוראה בין תחומית	

* מקראה לראשי התיבות של החטיבות:

תשתית – חטיבת תשתית וחינוך

תו"פ – חטיבת תנ"ך ופרשנות

פר"ת – חטיבת פרשנות רב תחומית

יישומי – חטיבה יישומית

תיאורי הקורסים בתנ"ך לשנת הלימודים תשע"ב

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור תשתית, 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ואף נבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

אסתר בפרשנות הקדומה ובתרגומים

שם המרצה: ד"ר נח חכם

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

היעדר שם ה' ממגילת אסתר וסגנונה המיוחד השונה מכל שאר ספרי התנ"ך הביא את התרגומים הקדומים ואת המדרשים להשלים פערים, לדרוש, לפרש ולהוסיף כדי לבאר את המגילה, כל אחד בדרכו המיוחדת ובנסיבות השייכות לו. בקורס נעסוק בתוספות ובפירושים שבתרגומים השונים – התרגום (מי)ם היווניים (השבעים ואלפא), התרגומים הארמיים, מדרש אסתר, ומדרשים נוספים. נעמוד על אופיים ומטרותיהם, ננתח את יחסם לספר, ונעמוד על הפירושים שהם מעניקים לפרטי הספר.

דברי הימים ומקבילות

שם המרצה: ד"ר ברכי אליצור

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בקווי היחוד של התאור ההיסטורי של תולדות עמ"י מבראשית ועד ימי שיבת ציון בספר דברי הימים. נעמוד על תקופת חיבורו, ונבקש להבין את מגמת החיבור והתאור ההיסטורי של תולדות עמ"י לאור הכרת מאפייני הקהילה היהודית בימי שיבת ציון. במהלך השיעורים נעסוק בארועים ובדמויות מתקופת המלוכה ועד הגלות, כגון: דמותו של שאול, דמותו של דוד, פילוג הממלכה, ממלכת שלמה, חורבן ישראל ועוד. נשווה בין תאורם בספרי נביאים ראשונים, לבין שתאורם ע"י מחבר דברי הימים, ונסה להתחקות אחר גורמי ההבדלים, מתוך הבנת המגמות השונות של שני סוגי החיבורים.

דרכי העיצוב בסיפור המקראי

שם המרצה: ד"ר יונתן גרוסמן

שעור מקוון מחטיבת תנ"ך ופרשנותו 2 ש"ש

הקורס מבקש לעקוב אחר האמצעים הספרותיים שמעצבים את סיפורי התנ"ך. ההנחה של הקורס היא שלצד המסרים הגלויים של הסיפור, יש גם מסרים סמויים שניתן לדלות אותם בעזרת ניתוח הסיפור על פי האמצעים הספרותיים המעצבים אותו.

דרכים ועקרונות בהוראת בין תחומית

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שעור תשתית, 1 ש"ש

חלקו הראשון של הקורס יציג מבוא על הרציונל של שיטת הלימוד הבינתחומית, יעסוק במאפיינים של שיטת הוראה זו, וידון ביתרונותיה ובמגבלותיה. בחלקו השני של הקורס תודגם השיטה במספר סוגיות מתחום הוראת התנ"ך ומחשבת ישראל.

כמו כן יתנסו התלמידים בעבודת עמיתים סדנאית בה יבנו יחידת לימוד בינתחומית.

הארמית בלשון המקרא

שם המרצה: הרב ד"ר חנוך גמליאל

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הארמית היא בת לווייתה של העברית למן תקופת האבות ועד ימי הבית השני. בקורס נעסוק במגע בין עברית לארמית בתקופות השונות, נתוודע לתולדות הארמית ונכיר את המאפיינים המרכזיים שלה. נלווה את הלימוד בקריאת טקסטים מן הארמית המקראית וכן טקסטים חוץ מקראיים מזמן המקרא, כדי לתת תמונה רחבה של הארמית ומקומה בעולמם של אבותינו.

הוספות הרמב"ן לפירושו לתורה

שם המרצה: ד"ר יונתן יעקבס

שעור מקוון מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 2 ש"ש

לאחר הגיעו לארץ ישראל הוסיף רמב"ן לפירושו לתורה, שנכתב בספרד, יותר ממאתיים הוספות. חלק מההוספות נובע מגילויים חדשים שגילה רמב"ן עם בואו לארץ, כגון תופעות גיאוגרפיות, ספרים חדשים וכן הלאה. חלק מההוספות נובע מעיון מחודש של רמב"ן בפירושו הישנים. במהלך הקורס נעיין בתופעה זו. נקיים דיון שיטתי בסוגי ההוספות, ונעיין

בשאלה מה גרם לרמב"ן להוסיף בכל מקרה לפירושו המקורי. לאחר הקדמה קצרה, יעמוד בכל שיעור דיבור אחר ברמב"ן. לעתים נגלה בדרך אגב גם את עקרונותיו הפרשניים של רמב"ן.

הוראת מלכים ונביאים אחרונים בגישה המשלבת

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נח

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 2 ש"ש

לימוד נבואות הנביאים האחרונים (ישעיהו, תרי עשר וירמיהו) על רקע התיאור ההיסטורי של ספר מלכים והידיעות ההיסטוריות העולות ממקורות חוץ מקראיים, תוך שילוב פרשיות ופרקים מספרים שונים בתנ"ך ושימוש במקורות היסטוריים ובכלי ניתוח ספרותיים, פילולוגיים ועוד. הלימוד המשולב של הנבואה הסיפורית עם נבואות המשא עשוי להאיר באור חדש את שני סוגי הנבואות ולהעמיק את הלימוד ואת ההבנה.

התלמידים יידרשו ליישם גישות שונות להוראה רב-תחומית שלמדו בשיעורי המא"ד. רוב פגישות הקורס ייפתחו בידי אחד התלמידים – שיציג בקצרה דרך לימוד והוראה של פרק נבואה או מאמר העוסק בנושא. השיעור עצמו יבוא כהמשך לפתיחה זו, והמורה יראה כיצד ניתן לשלב את לימוד הפרק הזה בראייה היסטורית על רקע תיאורי ספר מלכים וביחס לנבואות אחרות.

היבטים לשוניים בפרשנות ימי הביניים

שם המרצה: ד"ר חנוך גמליאל

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

הבנת טקסט תלוי בהבנת לשונו, ועל אחת כמה וכמה טקסט עתיק יומין כמו המקרא. לפיכך מובן הדבר שפרשני המקרא עסקו בלשון העברית ובבירור בעייתיה על מנת להבין טוב יותר את המקרא. הקורס יעסוק בנושאי לשון שזכו לבירור אצל הפרשנים, תוך השוואת דרכי טיפולם לגישה הבלשנית המודרנית בנושא זה.

עיקר הדיון יתמקד בשלושה פרשנים בולטים - רש"י, רמב"ן ואבן עזרא - המייצגים מרכזי תרבות ורוח שונים. רש"י הוא נציג של המרכז הצרפתי-אשכנזי, בן לחברה היהודית שתחת שלטון הנצרות, ואילו אבן עזרא מייצג את המרכז הספרדי, בן לתרבות העברית שבצל התרבות הערבית. בנוסף להם נעניין מדי פעם גם בפרשנים אחרים מימי הביניים.

הפרשנות החסידית למקרא

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות והרב איתמר אלדר

שעור מקוון מחטיבת פרשנות רב תחומית, 2 ש"ש

תורת החסידות נלמדת בדרך כלל כשיטה רעיונית או כמערכת תרבותית דתית. אך בצד היבטים אלה, התפתחה התורה החסידית גם כפרשנות מעמיקה ומקורית לפסוקי המקרא ולחז"ל. רוב רובה של הספרות החסידית נוצרה כדרשות על פרשיות השבוע, וממילא - המוקד העיקרי שלה הוא דווקא הרמנויטי. בקורס זה נבחן את תורת החסידות מן הפרספקטיבה הפרשנית, ונראה כיצד הגות ופרשנות כרוכות זו בזו - תוך לימוד דרשות חסידיות מן הבולטים שבין החיבורים החסידיים.

הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שיעור תשתית, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בשאלות העולות מהוראה משולבת רב-תחומית (אינטר-דיסציפלינרית), שבמוקד שלה עומד התנ"ך. הנחת היסוד היא כי פרשנות תנ"ך לדורותיה היא דיסציפלינה (= תחום דעת מוגדר), קריאה ספרותית ושירית בתנ"ך יכולה להילמד כדיסציפלינה, מדרש והלכה בתנ"ך הם דיסציפלינה, לשון התנ"ך לרבדיה היא דיסציפלינה, היסטוריה של תקופות התנ"ך, כמו גם גיאוגרפיה וראליה של פרקי תנ"ך, הן דיסציפלינות, מחשבה ופילוסופיה בתנ"ך היא דיסציפלינה, וגם השפעת התנ"ך על הגות ויצירה וחינוך בתקופות שונות, בעם ישראל ובעולם כולו, יכולה להילמד כדיסציפלינה – ואולם, דווקא משום כל אלה, לימוד תנ"ך והוראתו אינם דיסציפלינה, והם מחייבים מעצם טבעם, הוראה משולבת, רב-תחומית, שמחייבת נקיטת עמדה חינוכית, הקורס ידגים כיוונים אחדים של הוראה משולבת בתנ"ך, יציג קשיים ובעיות, יתרונות וחסרונות, ודרכי התמודדות, ויעלה את אהבת התנ"ך לראש מטרות הוראתו.

התרגומים הארמיים למקרא

שם המרצה: ד"ר יואל אליצור

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בהכרת התרגומים הקדומים החשובים של המקרא, זמנם ומחבריהם, דרכם בתרגום, תפוצתם ושימושם, הכרת מהדורותיהם החשובות, חשיבות השימוש בהם ועוד. מבחר נושאים שיידונו: תרגום אונקלוס, תרגום יונתן לנביאים, חלק מתרגומי כתובים, המיוחס ליונתן, והכרה כללית של תרגומים.

יציאת מצרים במסורת המקרא

שם המרצה: יואב ברזלי

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

יציאת מצרים הטביעה חותם עמוק על עם ישראל ורישומה בתנ"ך רב יותר מכל מאורע אחר בתולדותינו. מעבר לתיאור המפורט שבספר שמות היא זכרת, מתוארת ונרמזת עוד פעמים רבות במקרא (בתורה, בנביאים ובכתובים), בדרכים מגוונות שמאירות ומדגישות היבטים שונים וכנראה גם מסורות שונות בנוגע למאורע מכונן זה. בשיעור נעסוק במבחר מן התיאורים הללו ובהתייחסויות נוספות בתנ"ך לאירועים השונים המרכיבים את סיפור יציאת מצרים (השעבוד, המכות, קריעת ים סוף ועוד) ונגלה היבטים נוספים על מאורע מכונן זה ועל פרטיו, כפי שהם משתקפים מן התיאורים השונים בתנ"ך. ננסה לברר את המגמות השונות המשתקפות מן התיאורים והשימושים השונים במסורת יציאת מצרים, ועד כמה הן יכולות ללמד התקופה שבה נכתבו.

ירמיהו – האיש, פעלו ונבואותיו

שם המרצה: ד"ר חגי משגב

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

ירמיהו הנביא ליווה את ימיה האחרונים של ממלכת יהודה, ונבואותיו הסוערות ודמותו המיוחדת הפכו לסמלה של התקופה. הקורס יעסוק בספר ובמבנהו הבעייתי, באישיותו של הנביא המשתקפת בנבואותיו, ובעיקר רעיונותיו, שאותם ניסה להנחיל לשומעיו.

מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה

שם המרצה: הרב פרופ' יצחק קראוס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הרעיון הציוני כאידיאה ויישומו כתנועה לאומית שמטרתה החזרת עם ישראל לארצו וכינון מדינה יהודית, לפני בוא המשיח - נתון במחלוקת. בקורס זה נעסוק בניתוח שתי העמדות העיקריות: העמדה הרבנית האנטי-ציונית, והאידיאולוגיה הדתית הרואה במפעל הציוני ובמוסדותיו מימוש מעשי של מצוות ישוב ארץ ישראל. במסגרת הקורס ננתח את המקורות המקראיים, ההלכתיים והמחשבתיים המגדירים את מצוות ישוב א"י לאחר החורבן ולפני ביאת המשיח, ובהמשך נבחן את האינטרפרטציה הניתנת למקורות אלו ע"י גדולי ישראל בהקשר למפעל הציוני. בנוסף נבחן את התגובות התיאולוגיות למאורעות הסטוריים שהשפיעו על העם היהודי במאה העשרים.

מבוא לאפיגרפיה עברית ויהודית

שם המרצה: ד"ר חגי משגב

שעור מקוון מחטיבת פרשנות רב תחומית, 2 ש"ש

הכתב והמכתב הם מהדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. באמירה זו מבטאים חז"ל את דעתם, כי הכתב הוא פלא, מהדברים היוצרים את החיבור המופלא בין החומר לתכנים רוחניים. אנו ננסה לעקוב אחרי הווצרותו והתפתחותו של פלא זה, משחר נעוריו באמצע האלף השני לפנה"ס ועד ימי המשנה והתלמוד, מימי היותו כתב ציורים ועד הפיכתו לכתב המרובע שבו אנו משתמשים היום, וכיצד הוא לא רק מלווה את תולדות עם ישראל על תהפוכותיהם, אלא גם מבטא אותם. דרך המעקב אחרי סוד הכתב נתוודע לרבות מן התעודות המרתקות שנתגלו במהלך שנות חקר ארץ ישראל, שיאירו מצדן פרשיות רבות במקרא ובדברי ימי עם ישראל.

תוכנו של הקורס הוא תולדות הכתב והכתיבה בארץ ישראל וסביבותיה, עד לסוף ימי המשנה והתלמוד. במסגרת זו נלמד על ראשית האלפבית, על התפתחותו במהלך הדורות; על כתובות עתיקות בעברית, פיניקית וארמית; על השפות העתיקות עצמן; על שינוי הכתב בימי בית שני; על כתובות היהודים, במגילות, חרסים, תעודות משפטיות; על כתובות בתי כנסת, מאגיה וקבורה.

מבנה ספר יהושע ומשמעותו

שם המרצה: הרב ד"ר יהושע רייס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

השיעור יעקב אחר המבנה הספרותי של ספר יהושע על שני חלקיו: 1. תיאורי הכיבוש (א'-י"ב); 2. רשימות ההתנחלות (י"ג-כ"ד) תוך ניסיון להגדיר את מגמתו הכללית של הספר. בשיעור נציג גישות שונות בפרשנות במחקר בנוגע לאופיו של ספר יהושע הן כספרות והן כעדות היסטורית, ונבחן את המאפיינים הספרותיים השונים של הספר לצד פרשנות חז"ל ופרשני ימי הביניים.

מדרש כפרשנות – עיון במדרשי הלכה ואגדה ויחסם לפשטי המקראות

שם המרצה: הרב יעקב מדין וד"ר עוזיאל פוקס

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

מדרשי חז"ל, הן מדרשי ההלכה והן מדרשי האגדה, מוצגים כפרשנות לפסוקי המקרא. עם זאת, ממקורות שונים אנו למדים שחז"ל היו מודעים להבחנה של 'פשט' לבין 'דרש'. התפיסה הרווחת היא כי המדרש אכן מציג יצירה חז"לית עצמאית שרק הוסמכה על

הפסוקים. במהלך הקורס נבדוק את התפיסות השונות ביחס לשאלה זו, וננסה לעמוד על מדרשים שהם פירושי מקראות.

במהלך השיעורים נכיר את הפנים השונות של מדרשי חז"ל: מדרשים העומדים כרובד נפרד ובבדל מפשוטו של מקרא, ולעומתם מדרשים שהם 'עומק פשוטו של מקרא'. בין השאר נלמד להבחין בין דרך הצגת הדרשה כטכניקה דרשנית זו או אחרת, לבין המניעים הפרשניים הסמויים העומדים ביסודה. בין השאר נדון בשאלות עקרוניות כמו שאלת יחסה של ה'אסמכתא' לפשוטו של מקרא, שימושם של חז"ל בגזרות שוות 'סמויות', והשלמת פערים בפרשה אחת על סמך פרשה אחרת.

נבואות הנחמה בספר ישעיהו

שם המרצה: ד"ר טובה גנזל

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בנבואות הנחמה שלאורך כל פרקי ספר ישעיהו. במרכז הדיון תעמוד השאלה: גאולה לשעתה או גאולה עתידה? לצורך זאת נעסוק בלימוד כל יחידה נבואית בהקשרה, עיון בפרשנים, השוואות פנים מקראיות וסיוע במקורות חוץ מקראיים.

סדנה רב תחומית, מחקר ויישום

שם המרצה: הרב ד"ר יהושע רייס

שעור יישומי, 1 ש"ש

קורס זה נועד להכין ולהנחות את המשתתפים בו לכתיבת העבודה היישומית – משימת הסיום של לימודי התואר השני (מיועד לתלמידי שנה ב'). במהלך הקורס נציג מספר דוגמאות ללימוד תנ"ך והוראתו בגישה הרב תחומית תוך התמקדות בהיבטים מעשיים כולל הנחיות ושיטות לכתיבת תוכניות לימודים. בין הדוגמאות שיוצגו: מצגות ויזואליות ככלי להוראת פרשיות היסטוריות במקרא, עיסוק בפרשיות מקראיות ופרשנותן המדרשית, ההלכתית והאומנותית בצירי בתי הכנסת העתיקים ועוד. במהלך הקורס יידרשו משתתפיו להציג בפני שאר המשתתפים את נושא העבודה היישומית שייבחר על ידם.

סוגיות מקראיות בראי הארכיאולוגיה

שם המרצה: ד"ר יצחק מייטליס

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

האם יש משמעות להיבטים ההיסטוריים והגאוגרפיים המוזכרים בתנ"ך? בקורס נעסוק בהיבטים אלה בעזרת המחקר הגאוגרפי והארכיאולוגי המודרני. נצביע על השילוב ההכרחי בין המקרא למקצועות אלו לשם הבנת פשט הכתובים שנכתבו על רקע

זמנם. כמו כן נתמודד עם הדעה הרווחת במחקר המבטלת את הערך ההיסטורי של ספרי התנ"ך. נעסוק בגישת התורה לנושא גאוגרפיה היסטורית ובמחקרי הרמב"ן ורבי אשתורי הפרחי על ארץ-ישראל, בהתפתחות הטכנולוגית לאור המקרא והארכיאולוגיה, בריאליה של תקופת האבות, בגלי ההגירה הפלשתית ובשאלת העברים הקדומים. נדון בהשפעת הגאוגרפיה והתרבות המצרית על בני ישראל, בתאריך יציאת מצרים וכיבושי יהושע, ביחס בין תקופת השופטים למכתבי אל עמארנה, בעדויות הארכיאולוגיות לימי דוד ושלמה, במסעות המלחמה האשוריים ובחיי הדת והכלכלה בימי הבית הראשון. שילוב זה יפתח לנו אופקים חדשים בלימוד המקרא.

ספר שמות: סיפור יציאת מצרים

שם המרצה: ד"ר יעל ציגלר

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

קורס זה עוסק בשעבוד וביציאת מצרים (פרקים א-יב). נעיין בעיקר במדרשים ובפרשני ימי הביניים כדי לגלות את המסרים המרכזיים והחשיבות המיוחדת של הפרקים האלו ביצירת הזהות של העם היהודי. בנוסף, נשתמש בממצאים היסטוריים הקשורים לתקופה וננתח את הסיפורים מבחינה ספרותית כדי להבין את מסריו של הסיפור.

ספרות המקרא על רקע המזרח הקדום

שם המרצה: ד"ר חגי משגב

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

ארץ ישראל נמצאת בצומת תרבויות, שרובן ככולן נודעו לנו רק בדורות האחרונים. בקורס זה נעמוד על ההקשרים והתקופות שבתוכם נוצרה הספרות המקראית לסוגיה השונים. נבחן כיצד ומתי הושפע, השתמש ושינה המקרא את העולם שסביבו וכיצד נוצר מתוך זה עולמו הייחודי.

עיון בספר משלי

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

"וַתִּרְבַּח חֶכְמַת שְׁלֹמֹה מִחֶכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמָלַל חֶכְמַת מִצְרָיִם..."

וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשְׁלֵי וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף..."

וַיָּבֵאוּ מֶלֶךְ הָעַמִּים לְשִׁמְעַע אֶת חֶכְמַת שְׁלֹמֹה..." (מלכים א ה, י-יב).

בקורס זה נבוא גם אנו לשמוע מלקחו של החכם מכל אדם. עיקרו של הקורס יוקדש לעיון בספר משלי – הכרת החטיבות השונות שבו ומאפייניהן, הנושאים העיקריים הנידונים בו ודרכי פיתוחם, לשונו הייחודית וסגנונו. נבחין בין סוגות ספרותיות שונות (כגון המשל, הפתגם העממי, מימרת החכמה) ונכיר את האמצעים הספרותיים המגוונים המשמשים בספר. מעבר לכך נדון במקבילות ובמקורות למימרות שונות בספר.

עיון בספר עמוס

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

הקורס מוקדש ללימוד ספר עמוס – מראשוני נביאי הנאום. דרך העיון בנבואותיו נבקר בעולמן של ממלכות ישראל ויהודה בשעתם הגדולה של עוזיהו וירבעם בן יואש ונעמוד על מצבו החברתי והדתי של העם על שכבותיו השונות ובקריאת התיגר של הנביא כלפי מצב זה שהביא לחורבנה של ממלכת שומרון. דרכנו העיקרית בלימוד המקראות היא בדרך העיון הספרותי – שאלת מבנה הספר ומבנה חטיבותיו, סגנונו והאמצעים הספרותיים המשמשים בו. לצד זאת נשווה בין נבואת עמוס לבין שאר נביאים שניבאו ב'אותו הפרק' – הושע, ישעיהו ומיכה. הקורס ילווה בקריאת מאמרים ומחקרים על הרקע ההיסטורי של הספר, על מקורותיו, לשונו ודרכי עריכתו. עיון בדרך זו יחשוף את נימיו הדקים של הכתוב ויגלה שנבואות אלה אכן הוצרכו לדורות, ואף לדורנו אנו.

עיונים בטעמי המקרא ובמשמעותם הפרשנית

שם המרצה: פרופ' יוסף עופר

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

טעמי המקרא משקפים מסורת מוסיקלית קדומה של קריאה במקרא שהועלתה על הכתב במאה השמינית לערך, ושורשיה קדומים הרבה יותר. בתוך המסורת המוסיקלית הזאת טמונים יסודות של פיסוק, חלוקות תחביריות ותפיסות פרשניות ולשוניות. לימוד והכרה של חוקי הטעמים מבהירים את היסודות המוסיקליים, את היסודות הפיסוקיים ואת השילוב שביניהם. הבנת חוקי הטעמים גם מביאה לחשיפת הפרשנות הגנוזה בטעמים ומאפשרת להשוות פרשנות זאת לפרשנויות קדומות ומאוחרות, המצויות בתרגומים, בדברי חז"ל ובדברי הפרשנים הקדומים והמאוחרים. הנחת העבודה היא שהתלמיד מכיר את חוקי הטעמים ברמה בסיסית הנלמדת בשיעורי מבוא, והשיעור בא לבסס ולהרחיב את ידיעותיו.

עיונים בספר ויקרא

שם המרצה: ד"ר יונתן גרוסמן

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 2 ש"ש

מטרת הקורס: לעקוב אחר תפיסת הקורבנות במקרא. השיעור יושתת על ניתוח הפסוקים בספר ויקרא. מטרתנו לבחון את דיני הקורבנות השונים ומתוכם לדלות את אופי הקורבן ואת המייחד אותו על פני קורבנות אחרים. יושם דגש גם על הפערים שבין דיני הקורבן במקרא לבין פרשנות מדרש ההלכה תוך ניסיון לבאר גם את מגמות המדרש ההלכתי

עיונים בספר שופטים

שם המרצה: ד"ר יהונתן יעקבס

שעור מקוון מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 2 ש"ש

הקורס יעסוק בתקופה הסוערת המוגדרת במקרא כ'אין מלך בישראל', תקופת השופטים. במרכז עיונו תעמוד דמותם של שופטי ישראל ודרכי ההתמודדות שלהם עם בעיות הדור. בין השאר נעסוק ביחסי הקב"ה ועם ישראל על רקע התקופה, בהבדלי ההנהגה בין השופטים השונים, ביחסו של ספר שופטים למלוכה, ובמעבר הבעייתי לצורת מנהיגות חדשה זו. במהלך הקורס נלמד פרשיות נבחרות בספר שופטים, זאת באמצעות קריאה ספרותית צמודה של המקראות. ניעזר במידת הצורך גם בפרשנות קדומה, ולעתים בפרשנות המודרנית. בראש כל יחידה תתבקשו לקרוא פרק בספר שופטים, אך גם תוך כדי הלימוד יהיה התנ"ך פתוח כל העת. בסוף כל יחידה תתבקשו להכין מטלה. חלק מהמטלות יפנו אתכם למאמרים (לא ארוכים) שיעשירו את ידיעותינו על תקופת השופטים, וישלימו חלק מהסיפורים בהם לא נספיק לגעת.

עיונים בפירוש רש"י לתורה

שם המרצה: ד"ר יהונתן יעקבס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

מטרת הקורס להכיר את עולמו הרוחני ואת דרכו הפרשנית של רש"י. זאת דרך סקירת דרכי הפרשנות שקדמו להתפשטות 'אסכולת' הפשט, סקירת המצב ההיסטורי של היהודים בתקופה זו, ובעיקר לימוד ועיון מדוקדק בפרשנותו ובשיטתו של רש"י. במהלך הקורס נבדוק בין השאר את הנושאים הבאים:

תולדותיו, רבותיו ותלמידיו; נוסח פירושו, המהדורות המקובלות של פירושו; עקרונותיו הפרשניים; יחסו לפשט ולדרש; מקורותיו (חז"ל, אונקלוס) ויחסו אליהם; עולם המחשבה של פירושו.

עיונים בפירוש ר' יוסף בכור שור לתורה

שם המרצה: ד"ר יהונתן יעקבס

שעור מחטיבת תנ"ך ופרשנותו, 1 ש"ש

רש"י ייסד את בית המדרש ללימוד התנ"ך על דרך הפשט בצפון צרפת. תלמידיו המשיכו את דרכו וכתבו פירושים חדשים על המקרא, על יסוד ומתוך דיון וויכוח עם פירושי רש"י. במהלך הקורס נלמד להכיר את עולמם הרוחני של הפרשנים שהתוו את דרך לימוד הפשט בימי הביניים. זאת דרך סקירת דרכי הפרשנות שקדמו להתפשטות 'אסכולת' הפשט, סקירת המצב ההיסטורי של היהודים בתקופה זו, ובעיקר לימוד ועיון מדויק בפרשנותם ובשיטותיהם של הפרשנים. נתמקד בפירושיהם של אחד מחשובי פרשני הפשט - ר' יוסף בכור שור תלמידו של רשב"ם. בין השאר נבדוק את הנושאים הבאים: תולדותיו, רבותיו ותלמידיו; נוסח פירושו, המהדורות המקובלות של פירושו; עקרונותיו הפרשניים; יחסו לפשט ולדרש; יחסו לחז"ל; יחסו לרש"י; מקורותיו; יחסו ותרומתו לפולמוס היהודי-נוצרי; עולם המחשבה של פירושו.

פרשנות המקרא הפילוסופית

שם המרצה: ד"ר יוסי מרציאנו

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

בקורס ננסה להכיר את הפרשנות הפילוסופית למקרא, את הנחות היסוד שלה ואת התפיסות ההרמנויטיות החבויות בה. בראשית הקורס נזכיר בקצרה בדוגמות לפרשנות פילוסופית שקדמה לרמב"ם: פילון האלכסנדרוני ור' אברהם אבן עזרא. עיקרו של הקורס יעסוק בפרשנות המיימונית למקרא. נפתח בפירושי הרמב"ם עצמו, בעקרונות הפרשנות שלו ובתכניה, ונמשיך אל הפרשנות של הרואים עצמם כממשיכיו.

פרשנות התנ"ך באמנות לדורותיה

שם המרצה: נעה חכם

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

הקורס יעניק ללומדים יסודות בתולדות האמנות וכלים להתבוננות מושכלת ביצירות אמנות. כלים אלה יעזרו לנו לראות כיצד ציירים של תמונות תנ"כיות מביעים רעיונות פרשניים משלהם, תוך השוואתם לפרשנות מסורתית.

פרשנותן של סוגיות אגדה: היבטים היסטוריים, ספרותיים והגותיים (עיון

במדרש הקדום והמאוחר)

שם המרצה: ד"ר עזרא קהלני

שעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בשאלות היסוד של הספרות התלמודית-מדרשית: האם לפנינו יצירה אמנותית-הרמנויטית מעולמו של בית המדרש או ביצירה עממית שסופרה על-פה והמבטאת הלכי רוח שרווחו בחברה? האם משקפת יצירה זו רקע היסטורי-ריאלי או שמא היא בגדר מבדה ספרותי (Fiction) בלבד? האם היא מושתתת על הנחות יסוד הגותיות אחידות או שהיא תוצר של זרמים מחשבתיים שונים? כיצד התייחסו חכמים עצמם ליצירה זו ומה המקום שנתנו לה בהשוואה ליצירתם ההלכתית?

בקורס נעסוק בגישות השונות ביחס לשאלות אלה, על ידי דיון בסוגיות אגדה שונות שייבחנו מהיבטים פילולוגיים-היסטוריים, ספרותיים והגותיים. במהלך הלימוד נשאף לאינטגרציה של זוויות העיון השונות סביב הסוגיה הנלמדת על מנת להפיק ממנה את ערכה ההגותי.

בין השאר נעסוק בהשוואה של מדרשים קדומים (דוגמת: בראשית רבה וויקרא רבא) לדרשות המקבילות במדרשים המאוחרים (דוגמת אגדת בראשית ופרקי דר' אליעזר).

שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שיעור תשתית, 1 ש"ש

הקורס מיועד למעוניינים להעשיר את הידע שלהם בתחום התאורטי שעומד בבסיס המחקר האיכותני, ו/או לערוך מחקר באמצעות שיטות מחקר איכותניות.

במושג 'מחקר איכותני' נכלל מגוון גדול של עמדות פילוסופיות ופוליטיות, כלים לאיסוף חומר ואין ספור וריאציות לניתוח, לפרשנות ולאופני ייצוג (כתיבה). כהגדרה ראשונית של התחום, מחקר איכותני מאופיין בגישה פרשנית הבוחנת תופעות בהקשרן, מתוך ניסיון להבין או לפרשן במונחים של המשמעויות הניתנות להן על ידי האנשים החווים אותן. מחקר איכותני כולל איסוף ולימוד של מגוון של חומרים אמפיריים - ניתוחי מקרה, התנסות אישית, אינטרוספקציה, סיפורי חיים, ראיונות, תצפיות וטקסטים, כולל טקסטים ויזואליים.

שימוש בחומרי תרבות כלליים להוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור מחטיבת פרשנות רב תחומית, 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים – המקרא ואגדות חז"ל – למקור השראה

לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונכחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי.

תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נח

שיעור יישומי, 1 ש"ש

בירור שאלות תורת הגמול בספרים שונים במקרא, החל בבקשתו של אברהם על סדום בספר בראשית ובשאלות הגמול בספר בראשית. בין הנושאים שיידונו: מבנה ספר איוב, היחס בין המסגרת לנאומים; איוב כספר לימוד נבואי; האם נועד ספר איוב לטפל בשאלת הגמול? זיקתו של הספר לספרים אחרים במקרא; הנבואה, ההשגחה והבריאה במענות אליפז ובתשובות איוב; היכן הפתרון לבעיית הספר: במשל איוב (פרק כח), בדברי אליהוא או במענה ה' מן הסערה? מה הביא את איוב לתשובתו האחרונה? ואולי הפתרון בחתימת הסיפור, בתפילת איוב בעד הרעים שפגעו בו? כמו כן נעסוק בהדים שיש לשאלות אלו בספרות חז"ל ובספרות המחשבה לדורותיה.

תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה

שם המרצה: ד"ר שמואל ויגודה

שיעור תשתיתי, 1 ש"ש

כל הלומד או מלמד מקורות ישנים וחדשים, עוסק בפרשנות של טקסט. קורס זה נועד לבחון את משמעותו של מושג הפרשנות: מדוע טקסט מצריך פרשנות, ועל סמך מה אנחנו מייחסים לטקסט משמעות מסוימת? נסקור את הגישות השונות שהוצעו בהגות המודרנית על-מנת להתמודד עם שאלת הפרשנות, ונבחן את פרשנותם של חז"ל ושל הפרשנים היהודיים לדורותיהם לאור הגישות הפילוסופיות להבנת המעשה הפרשני.

תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: מבט סוציו-פסיכולוגי

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שיעור תשתית, 1 ש"ש

במאתיים השנים האחרונות עבר העולם היהודי תמורות קשות וטלטלות עצומות. שינויים אלה הותירו את חותמם במעבר של החברה היהודית מחברה מסורתית לחברה מודרנית. חלק מן התפיסות של לימודי הקודש בנויות על הנחות של חברה מסורתית הסובבת סביב בית הכנסת ובית המדרש. המציאות החינוכית של היום – המעמתת את לימודי הקודש בהקשר של חברה מערבית מודרנית – יוצרת אתגרים קשים בפני המורים בחינוך הדתי. מצד אחד נאלצים המורים להתמודד עם תלמידים המעלים ספקות חמורים לגבי עצם הצורך בלימודי הקודש, ומצד שני עם תלמידי חכמים החרדים לשמירת הצביון המסורתי של הלימוד. במסגרת הקורס ננתח את הזרמים המרכזיים בעולם היהודי הדתי, מתוך הבנת המניעים הרעיוניים העומדים ביסודם ומתוך הבנת ההשלכות החברתיות, הפסיכולוגיות והדידקטיות הנגזרות מקיומם של זרמים אלה. הטעמת ההבדלים בין הזרמים ותת-הזרמים תחדד את מודעותו של המורה להשלכות החברתיות והפסיכולוגיות על לימודי הקודש של תלמידים בני ימינו.

תורה שבעל פה

בגישה רב תחומית

תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית

"ונראה לרבנו תם דאנו שעוסקין בתלמוד בבלי דיינו, כי הוא בלול במקרא במשנה ובתלמוד..." (תוספות עבודה זרה יט ע"ב).
התלמוד הבבלי 'בלול' במקרא משנה ותלמוד, אבל הוא בלול לא רק בהם. תלמוד זה הוא חיבור מרובה פנים, שעל מנת ללמוד וללמדו יש להיעזר במגוון תחומים ומקצועות: ידע לשוני – על מנת להבין לעומקן את העברית החז"לית ואת הארמית הבבליית; הבנה של דרכי מדרש הפסוקים; הבנה של הרקע ההיסטורי שבו נוצר חיבור זה; הבנת הראליה התלמודית – הן בתחום הממצא החומרי-ארכיאולוגי, והן בהבנת דרכי ההתנהגות ואורחות החיים של העת העתיקה; עיון הגותי בשאלות הנידונות בסוגיות אגדה; הבנת חוק ומשפט על מנת ללבן את סוגיות ההלכה החמורות שבו.
לאור כל זאת, מטרת התכנית היא להקנות למורים ולר"מים ידע ומיומנות במגוון התחומים המשיקים למשנה ולתלמוד, בנוסף על העמקה בדרכי לימודו והוראתו.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות.
ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. ניתן להשלים את לימודי השנה השניה באמצעות סמסטרי קיץ וקורסים מקוונים.
שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות.
ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית

א. חטיבת לימודי תשתית בחינוך ובהוראה (4 ש"ש).
ב. חטיבת לימודים דיסציפלינריים בתחומי דעת שונים (10 ש"ש).
ג. חטיבת לימוד בדרכי הוראת תורה שבעל פה בגישה רב-תחומית (8 ש"ש).
יש לכתוב עבודה סמינריונית אחת באחד הקורסים הסמינריוניים שנלמדו, וכן יש לכתוב עבודת גמר יישומית על בסיס שיעור אינטגרטיבי בחטיבת דרכי הוראה. בכתיבת עבודות אלו יש להיעזר בכלים שנרכשו במהלך הלימודים.

תנאי קבלה:

- א. תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. ותעודת הוראה.
 - ב. בוגרי החוג לתושבע"פ או אחד המקצועות המשיקים אליו, בציון ממוצע 80 ומעלה.*
 - ג. ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
 - ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון באנגלית (ציון 70 ומעלה).
 - ה. ריאיון קבלה.**
- * תלמידים שאין להם רקע מספיק במקצוע תושבע"פ יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.
- ** הזמין לריאיון יישלח לאחר קבלת טופס ההרשמה.

תושבע"פ – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	חטיבה	מספר הקורס
שעור רביעי 15:40 – 14:20	הגות ומדרש בעת החדשה ראליה תלמודית	א ב	הרב ד"ר אברהם וולפיש פרופ' חיים בן דוד	ת"ד ת"ד	5003 4001
שעור חמישי 17:20 – 16:00	הלכה והגות בסדר מועד אגדה למעשה – אגדת חז"ל כהדרכה מעשית בעבודת ה'	א ב	הרב ד"ר יהודה ברנדס הרב ד"ר יהודה ברנדס	ת"ד ת"ד	4002 4003
שעור ששי 19:00 – 17:40	תורת ה'אחרונים'- עיונים בדרכי הפסיקה ובספרות השו"ת	שנתי	ד"ר מעוז כהנא וד"ר עוזיאל פוקס	ת"ד	4004

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	חטיבה	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	ישראל בעמים: שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד ספרות חז"ל בהקשרה ההיסטורי	א ב	ד"ר חנן בירנבוים וד"ר אייל בן אליהו ד"ר חנן בירנבוים וד"ר אייל בן אליהו	ת"ד ת"ד	4005 4006
שעור שני 11:55 – 10:35	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית עברית וארמית של התלמוד הבבלי פרשנותן של סוגיות אגדה: היבטים היסטוריים, ספרותיים והגותיים (עיון במדרש הקדום והמאוחר) תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה	א ב א ב	הרב ד"ר אברהם וולפיש הרב ד"ר חנוך גמליאל ד"ר עזרא קהלני הרב ד"ר יואל בן נון	תשתית הוראה ת"ד ת"ד	2002 4011 4008 3010

שעור שלישי	סדנה מתקדמת בהוראת תלמוד סדנה לכתיבת עבודת גמר יישומית	א ב	ד"ר עוזיאל פוקס ד"ר עוזיאל פוקס	הוראה הוראה	4009 4010
שעור רביעי	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים	א ב א ב	יובל ריבלין הרב פרופ' יצחק קראוס ד"ר עמוס גאולה הרב ד"ר יהודה ברנדס	הוראה ת"ד תשתית תשתית	2004 5009 2005 2006
שעור חמישי	הוראת משנה ואגדה בגישה רב תחומית: עיונים במסכת קידושין סוגיות התלמוד בראי מפרשיהן: ראשונים ואחרונים	א ב	הרב ד"ר אבי וולפיש הרב ד"ר יהודה ברנדס	ת"ד ת"ד	4007 4012
שעור שישי	דרכי החשיבה התלמודית – עיונים בספרות כללי התלמוד מדרש כפרשנות: עיון במדרשי הלכה ואגדה ויחסם לפשטי המקראות	א ב	הרב ד"ר יהודה ברנדס הרב יעקב מדין וד"ר עוזיאל פוקס	ת"ד ת"ד	4013 4014
קורסים מקוונים	כיוונים במחשבת חז"ל – סמסטר א'	1 ש"ש	הרב ד"ר אברהם וולפיש	ת"ד	4902
	תורה שבעל פה: היבטים משפטיים – סמסטר ב'	1 ש"ש	הרב ד"ר יצחק ברנד	ת"ד	4900
	סיפור האגדה בתלמוד הבבלי: העיצוב ספרותי וההקשר ההלכתי	2 ש"ש	ד"ר יונתן פיינטוך ודר" עוזיאל פוקס	ת"ד	4903
	פרשנות האגדה והגות	2 ש"ש	ד"ר יוסי מרציאנו	ת"ד	5902
קורסי קיץ תשע"א	שימוש בכלים משפטיים בהוראת תושב"ע	1 ש"ש	הרב ד"ר יצחק ברנד	הוראה	4901
	שימוש בחומרים מן הקולנוע להוראת מקצועות היהדות	1 ש"ש	יובל ריבלין	הוראה	2007
	דרכים ועקרונות בהוראה בין תחומית	1 ש"ש	ד"ר ברוריה סמט	תשתית	2008

* מקרא לראשי התיבות של החטיבות: ת"ד – חטיבת תחומי דעת
הוראה – חטיבת דרכי הוראה
תשתית – חטיבת לימודי תשתית

תיאורי קורסים בתושבע"פ

אגדה למעשה – אגדת חז"ל כהדרכה מעשית בעבודת השם

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

ההפרדה בין הלכה לבין אגדה בספרות חז"ל גורמת להסתרת ההיבט המשולב שביניהן: הזיקה בין ההלכה לבין הפילוסופיה של ההלכה המניעה אותה, והמשמעות המעשית של האגדה המיתרגמת להנחיות להתנהגות מוסרית ולאופני ביצוע של המצוות בפועל. מגמת הקורס היא לבחון סוגיות תלמודיות המשלבות אגדה בהלכה, לבחון את דרכי העיבוד של הסוגיה על ידי העורכים, את ההשלכות של המרכיבים האגדיים על ההיבטים הערכיים, המוסריים והמעשיים של הסוגיה.

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שיעור תשתית, 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ונבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

דרכי החשיבה התלמודית – עיונים בספרות כללי התלמוד

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

השיעורים יעסקו בדרכי החשיבה של התלמוד, הן באופן שבו נבנו והוצגו סוגיות תלמודיות – הנחות היסוד של הסוגיות, אופן השימוש של התלמוד בטרמינולוגיה, והן בדרכי ההיסק בקושיות ובתירוצים הבונים את המשא ומתן התלמודי. במסגרת הקורס התלמידים יערכו היכרות עם 'כללי התלמוד' – הן אלה הפזורים בדברי המפרשים הן אלה שנאספו בספרים מיוחדים (ספרות 'כללי התלמוד'), ילמדו דרכי היעזרות בספרות כללי התלמוד במהלך לימוד והוראה של סוגיה, ויכירו את דרכי הלימוד השיטתיות של ר' יצחק קנפנטון ובית מדרשו.

דרכים ועקרונות בהוראת בין תחומית

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שעור תשתית, 1 ש"ש

חלקו הראשון של הקורס יציג מבוא על הרציונל של שיטת הלימוד הבינתחומית, יעסוק במאפיינים של שיטת הוראה זו, וידון ביתרונותיה ובמגבלותיה. בחלקו השני של הקורס תודגם השיטה במספר סוגיות מתחום הוראת התנ"ך ומחשבת ישראל. כמו כן יתנסו התלמידים בעבודת עמיתים סדנאית בה יבנו יחידת לימוד בינתחומית.

הגות ומדרש בעת החדשה

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

מימי הגאונים ועד לימינו עומד המדרש במרכז של המחלוקות האידאולוגיות-הרוחניות של עם ישראל. עקב קריאת התיגר על מדרשי חז"ל בידי דמויות מרכזיות מהיהדות הרפורמית ו'חכמת ישראל', החלו רבנים גדולים לבחון מחדש את הזיקה בין המדרש לפשט, ואף בעולם המחקר העמיקו לעיין בתכונותיהם ויעדיהם של מדרשי חז"ל. סוג אחר של 'מדרש' התפתח מתוך היצירה היהודית המתמשכת – מתנגדים וחסידים, הוגים ובעלי מוסר, 'דרשו' את המקראות, איש איש לפי דרכי החשיבה האופייניות לקבוצתו. בקורס הזה נבחן את תפיסות המדרש ואת דרכי היצירה ה'מדרשית' שהתפתחו בעת החדשה, וננסה לעמוד על היסודות הפרשניים-ההגותיים שלהן.

הוראת משנה ואגדה בגישה רב תחומית: עיונים במסכת קידושין

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור מחטיבת הוראה, 1 ש"ש

בקורס הזה נתמודד עם שני מרכיבי יסוד של הספרות התלמודית אשר מציבים בפני המורה התמודדויות חינוכיות ודידקטיות קשות במיוחד. המשנה היא 'עמוד הברזל' של הדיון התלמודי, אך קשה למורים ולתלמידים להעריך את תרומתה הייחודית ללימוד התלמודי, שכן לא הורגלו המורים והתלמידים לעיין בו כחיבור, שיש בו היגיון פנימי ומשמעות בפני עצמו. דברי אגדה תופסים נפח רב בתלמודים, אך לימוד בית-מדרשי רגיל איננו נותן למורה כלים להבין חומר זה לאישורו ולהורות אותו באופן מעמיק ומעניין. דרך משניות וחומר מדרשי ואגדי במסכת קידושין, ננסה להתמודד עם הקשיים הכרוכים בלימוד מסכת זו ובהוראתה. על-מנת להבין לעומק את המקורות הללו ולפתח דרכי הוראה

המתאימות להם נשתמש בכלי עיון וכלי מחקר השאובים מתחומים שונים: מקרא, השיטה הספרותית, היסטוריה, לשון, פילוסופיה ופילולוגיה.

הלכה והגות בסדר מועד

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

הקורס עוסק בסוגיות נבחרות מתוך סדר מועד. מטרת הקורס – להרגיל את הלומדים להפיק מן הסוגיה את ההיבטים המשמעותיים שלה, גם במישור ההלכי וגם במישור ההגותי, תוך הבנת הזיקה ההכרחית ביניהם. כנושא מרכזי של הלימוד השנתי יעמדו סוגיות בסדר מועד, שבאמצעותם יתברר אופן העיצוב של המועדים – בהלכה, בהגות ובמנהג, בתוך סוגיות התלמוד – ובספרות שנוצרה על גביהן.

הרציונאל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שיעור תשתית, 1 ש"ש

המחקר העיוני נוטה למיין את התופעות למקצועות שונים ולהתמחות בכל מקצוע בנפרד. ואולם, התופעות עצמן הן מורכבות. לכל נושא או סוגיה צדדים שונים שרק העיון הכולל והמשלב בהם יכול להבהירן לאשורן. למידה בין תחומית זו היא מטרתו של קורס זה. אין כמו המקרא ספר שהוא רב תחומי שלימודו מחייב היבטים מגוונים, כגון לשון וספרות, היסטוריה וארכיאולוגיה, ידיעת הארץ ולימודי המזרח הקדום ועוד ועוד. גם הספרות הבתר-מקראית וספרות האגדה חובקות עולם ופנים רבות להן. דרך משל, סיפור המבול מחייב עיון פרשני ספרותי אך גם עיון משווה בספרות המזרח הקדום; פרשת יעקב והכבשים מצריכה ידע בחוקי התורשה, וסיפור הדבר בשדה פלשתים אינו מובן ללא היכרות עם מחולל המחלה ודרכיו. כך הן גם המסורות הבתר-מקראיות וכאלו הם גם מעשי החכמים לסוגיהם, משליהם, פתגמיהם וכלל יצירתם בסוגיות אלו ואחרות נעסוק במהלך הקורס

ישראל בעמים – שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד

שם המרצה: ד"ר חנן בירנבוים וד"ר אייל בן אליהו

שיעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

שלהי ימי הבית השני ותקופת המשנה והתלמוד הם תקופת הגיבוש של ספרות חז"ל ומסורתה בתחומי ההלכה והאגדה. הקורס יעסוק בפרשיות מרכזיות בתולדות עם ישראל בארץ ובתפוצות, משלהי ימי בית שני ועד לראשית כיבושי האסלאם. השיעור יעסוק

במאורעות מדיניים מרכזיים, וכן ינתח התפתחויות בתחומי החברה, הדת והתרבות היהודיים.

כיוונים במחשבת חז"ל – שיעור מקוון

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שיעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

'מחשבת חז"ל' הוא מקצוע המבקש לעמוד באופן שיטתי על הגותם של חכמי המשנה, התלמוד והמדרשים לגבי שאלות פילוסופיות, רוחניות וערכיות מרכזיות. הבעיה המרכזית בבסיס מקצוע זה היא בכך שחז"ל לא ביטאו את מחשבותיהם בסוגיות הללו בשפה ההגותית-הפילוסופית המוכרת. אשר על כן שאלות מתודולוגיות כבדות-משקל מלוות את מאמציהם של החוקרים לאתר מקורות תלמודיים בעלי מטען 'מחשבתי' ולפרשם. ספרו המונומנטלי של אפרים אלימלך אורבך, חז"ל – פרקי אמונות ודעות, הוא דוגמה למופת של גישה פילולוגית-היסטורית, אך בעקבותיו קמו חוקרים אשר ביקרו חלק מהנחות העבודה שלו וטענו שיש להחליפן או להוסיף עליהן כלי מחקר אחרים.

אחד המוקדים של הקורס יעסוק בשאלת ההיסטוריות של אגדת חז"ל. נוסף על כך נבחן את תרומתם של כלי מחקר השאולים מתחומים שונים: ההיסטוריה של עם ישראל וחקר התרבויות, ספרות, אנתרופולוגיה ותולדות הפילוסופיה. בין השאר נבחן אם הגישות השונות סותרות זו את זו או עשויות להפרות זו את זו.

במסגרת הקורס התלמיד יכיר את השאלות המרכזיות של תחום מחשבת חז"ל ואת הדרכים להתמודד אתן, יפתח כלים ביקורתיים ויצירתיים בלימוד מקורות ובבחינת פירושים שהוצעו להם, יכיר את הדרכים שהמחקר מתפתח ובוחן את דרכו ויעמוד על הערך של עיון רב-תחומי בלימוד מחשבת חז"ל.

מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה

שם המרצה: הרב פרופ' יצחק קראוס

שיעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

הרעיון הציוני כאידיאה ויישומו כתנועה לאומית שמטרתה החזרת עם ישראל לארצו וכינון מדינה יהודית, לפני בוא המשיח - נתון במחלוקת. בקורס זה נעסוק בניתוח שתי העמדות העיקריות: העמדה הרבנית האנטי-צינית, והאידיאולוגיה הדתית הרואה במפעל הציוני ובמוסדותיו מימוש מעשי של מצוות ישוב ארץ ישראל. במסגרת הקורס ננתח את המקורות המקראיים, ההלכתיים והמחשבתיים המגדירים את מצוות ישוב א"י לאחר החורבן ולפני ביאת המשיח, ובהמשך נבחן את האינטרפרטציה הניתנת למקורות אלו ע"י גדולי ישראל

בהקשר למפעל הציוני. בנוסף נבחן את התגובות התיאולוגיות למאורעות הסטוריים שהשפיעו על העם היהודי במאה העשרים.

מדרש כפרשנות – עיון במדרשי הלכה ואגדה ויחסם לפשטי המקראות

שם המרצים: הרב יעקב מדין וד"ר עוזיאל פוקס

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

מדרשי חז"ל, הן מדרשי ההלכה והן מדרשי האגדה, מוצגים כפרשנות לפסוקי המקרא. עם זאת, ממקורות שונים אנו למדים שחז"ל היו מודעים להבחנה של 'פשט' לבין 'דרש'. התפיסה הרווחת היא כי המדרש אכן מציג יצירה חז"לית עצמאית שרק הוסמכה על הפסוקים. במהלך הקורס נבדוק את התפיסות השונות ביחס לשאלה זו, ונסה לעמוד על מדרשים שהם פירושי מקראות.

במהלך השיעורים נכיר את הפנים השונות של מדרשי חז"ל: מדרשים העומדים כרובד נפרד ובבדל מפשוטו של מקרא, ולעומתם מדרשים שהם 'עומק פשוטו של מקרא'. בין השאר נלמד להבחין בין דרך הצגת הדרשה כטכניקה דרשנית זו או אחרת, לבין המניעים הפרשניים הסמויים העומדים ביסודה. בין השאר נדון בשאלות עקרוניות כמו שאלת יחסה של ה'אסמכתא' לפשוטו של מקרא, שימושם של חז"ל בגזרות שוות 'סמויות', והשלמת פערים בפרשה אחת על סמך פרשה אחרת.

סדנה לכתיבת עבודת גמר יישומית

שם המרצה: ד"ר עוזיאל פוקס

שעור מחטיבת דרכי הוראה, 1 ש"ש

מטרת השיעורים ללוות את התהליך של כתיבת עבודת הגמר היישומית, במהלכה של שנה ב' בלימודי התואר השני במכללה. השיעורים יתנהלו במתכונת של סדנה. כלומר: עבודה משותפת, הצעות של הלומדים וביקורת בונה על ידי המשתתפים. שיעורי הפתיחה יעסקו בשלבים השונים בהכנת עבודה סמינריונית, הגדרת נושא העבודה, יצירת ראשי פרקים, הגעה למקורות, מיזוג מקורות, מבנה עבודה, כללים בכתיבת העבודה. לאחר כמה שיעורי פתיחה כל התלמידים יעבירו רפרט בכיתה על נושא עבודת הגמר שלהם.

סדנה מתקדמת בהוראת תלמוד

שם המרצה: ד"ר עוזיאל פוקס

שיעור מחטיבת הוראה, 1 ש"ש

הסדנה תעסוק בשיפור יכולות ההוראה של המורים לתלמוד. במסגרתה נעסוק בהיבטים השונים של ההוראה בכלל ושל הוראת התלמוד בפרט: מטרות ההוראה, בחירת חומרי למידה, קשיים בהוראת תורה שבעל פה, גיוון דרכי הלמידה, שיפור דרכי ההוראה. הלימוד יתמקד אגב עיון בסוגיות ממסכת בבא בתרא. חלק מן הלימודים יתנהל במתכונת של הרצאות, חלק אחר במתכונת של הרצאות עמיתים – שתיבחן על ידי משתתפי הסדנה.

סוגיות התלמוד בראי מפרשיהן – ראשונים ואחרונים

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שיעור מחטיבת מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

האתגר הפרשני שהתלמוד הציב בפני מפרשיו גדול: הסוגיות סותרות זו את זו, המושגים ההלכתיים מעומעמים ומסקנות הסוגיות אינן חתוכות. הפרשנים הקדומים - מימי גאוני בבל ועד לסוף תקופת הראשונים, פילסו את דרכם מתוך מגמה לפרש וליישב בין הסוגיות השונות.

בקורס זה נתמקד בדברי המפרשים עצמם: מה המטלות הפרשניות שכל מפרש מטיל על עצמו, מה מגמת הפירוש, מה הם הקשיים עמם התמודד, מה הם דרכי הפירוש ו'כלי העבודה' של המפרשים השונים?

בין השאר נעסוק בבתי המדרש של החכמים הקדמונים, מימי החכמים הסמוכים על תורת הגאונים (רבנו חננאל, רב נסים גאון והר"ף), דרך פירושי הראשונים (רש"י ובית מדרשו, בעלי התוספות, פסיקת ההלכה של הרמב"ם, רמב"ן ובית מדרשו), ועד לפרשנות כמה מן האחרונים.

הדיון הראשוני יהיה בדרכי הפרשנית הייחודית של כל חכם לעצמו, על רקע זמנו ומקומו. בהמשך נדון בשיטות המפרשים מתוך השוואתן לשיטות פרשניות אחרות באותה סוגיה.

סיפור האגדה בתלמוד הבבלי: העיצוב הספרותי וההקשר ההלכתי

שם המרצים: ד"ר יונתן פיינטוך וד"ר עוזיאל פוקס

שיעור מקוון מחטיבת תחומי דעת, 2 ש"ש

תיאור הקורס: התלמוד הבבלי עוסק ברובו בהלכה, אך בסוגיות הלכתיות רבות מופיע גם חומר אגדי מסוגים שונים. במסגרת הקורס הזה נעסוק באחד הסוגים - סיפור האגדה. נעמוד על עיצובם הספרותי של הסיפורים, ועל תרומתו להבנת משמעות הסיפור ולמסר

שלו. בנוסף, נבחן את הקשרו הרחב יותר של הסיפור בסוגיה ההלכתית שהוא משובץ בה. ננסה לראות האם וכיצד קריאת הסיפור בהקשרו הספציפי, כחלק מסוגיה רחבה יותר, שופכת אור חדש הן על הסיפור והן על הדיון ההלכתי הסמוך לו.

ספרות חז"ל בהקשרה ההיסטורי

שם המרצה: ד"ר חנן בירנבוים וד"ר אייל בן אליהו

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

ספרות חז"ל משופעת ברמיזות ישירות או עקיפות לאירועים ולתהליכים היסטוריים שהתרחשו הן בימי הבית השני והן בתקופת המשנה והתלמוד. הקורס יעסוק בכמה סוגיות מרכזיות בתולדות עם ישראל בימי הבית השני ובתקופת המשנה והתלמוד, ובעיקר בסוגיות שיש להן הד בספרות חז"ל. הנושאים השונים ייבחנו דרך מקורות מן הספרות התלמודית ומחוצה לה. בין השאר תיבחנו גם השאלות המתודולוגיות הכרוכות בשימוש בספרות חז"ל כמקור היסטורי. בין השאר נעסוק בשאלת יחס חז"ל לחשמונאים, ביציאת ריב"ז מירושלים, ביחס חז"ל למרד בר-כוכבא.

עברית וארמית של התלמוד הבבלי

שם המרצה: הרב ד"ר חנוך גמליאל

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

לשונו של התלמוד הבבלי כלולה מארמית ומעברית. הארמית שלו היא הארמית ששימשה את היהודים בבבל בתקופת התלמוד ובתקופת הגאונים, והעברית היא לשון האמוראים, המכונה לשון חכמים ב'. הקורס יעסוק בשתי השפות, תוך הטעמת הזיקה שביניהן. מטרת הקורס היא להכיר את מאפייניה הדקדוקיים של הארמית של התלמוד הבבלי ואת מקומה בין הלהגים הארמיים. כמו כן נעסוק בדרכי מסירתה ובהכרת ספרות המחקר הבסיסית. מטרה נוספת היא להכיר את מאפייניה העיקריים של הלשון העברית של האמוראים ואת כלי העזר המחקריים בתחום זה.

פרשנות האגדה והגות

שם המרצה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור מקוון מחטיבת תחומי דעת, 2 ש"ש

אגדות חז"ל, העסיקו רבות את לומדי התלמוד למן הגאונים והראשונים ועד האחרונים, ומלוות כל לומד ומלמד תלמוד או מחשבת ישראל גם בימינו.

שאלות רבות עולות תוך לימוד אגדה כגון מה סמכות דברי חז"ל שבאגדה? מה מטרותיה של ספרות האגדה? מה היחס בין פשט המקרא למדרש האגדה? ועוד.

הקורס יעסוק בניתוח הגישות המרכזיות לספרות האגדה לאורך הדורות מהגאונים ועד לראי"ה. ובהדגמת העקרונות תוך לימוד של פירושים לאגדות מתקופות שונות. בסיומו של הקורס ננסה לראות כיצד הגישות השונות שלמדנו יכולות לסייע למורה למחשבה ולגמרא, המלמד אגדה בכתתו.

פרשנותן של סוגיות אגדה: היבטים היסטוריים, ספרותיים והגותיים (עיון במדרש הקדום והמאוחר)

שם המרצה: ד"ר עזרא קהלני

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בשאלות היסוד של הספרות התלמודית-מדרשית: האם לפנינו יצירה אמנותית-הרמנויטית מעולמו של בית המדרש או ביצירה עממית שסופרה על-פה והמבטאת הלכי רוח שרווחו בחברה? האם משקפת יצירה זו רקע היסטורי-ריאלי או שמא היא בגדר מבדה ספרותי (Fiction) בלבד? האם היא מושתתת על הנחות יסוד הגותיות אחידות או שהיא תוצר של זרמים מחשבתיים שונים? כיצד התייחסו חכמים עצמם ליצירה זו ומה המקום שנתנו לה בהשוואה ליצירתם ההלכתית?

בקורס נעסוק בגישות השונות ביחס לשאלות אלה, על ידי דיון בסוגיות אגדה שונות שייבחנו מהיבטים פילולוגיים-היסטוריים, ספרותיים והגותיים. במהלך הלימוד נשאף לאינטגרציה של זוויות העיון השונות סביב הסוגיה הנלמדת על מנת להפיק ממנה את ערכה ההגותי.

בין השאר נעסוק בהשוואה של מדרשים קדומים (דוגמת: בראשית רבה וויקרא רבא) לדרשות המקבילות במדרשים המאוחרים (דוגמת אגדת בראשית ופרקי דר' אליעזר).

ראליה תלמודית

שם המרצה: פרופ' חיים בן דוד

שעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

הקורס יעסוק במגוון של נושאים העולים מתוך ספרות חז"ל, שחיבורם למציאות ההיסטורית, הגיאוגרפית והארכיאולוגית מאפשר הבנה עמוקה ונכונה יותר בלימוד והוראה. במסגרת הקורס יכירו התלמידים את הצורך בלימוד הראליה התלמודית, תוך הצגת דוגמות בנושא והענקת כלים בסיסיים לעיסוק בכך במהלך הלימוד וההוראה. בין השאר נעסוק בהלכות טומאה וטהרה וביחסן לממצא הארכיאולוגי, בממצאים ובמקורות

ביחס לבניין בתי כנסת, ובממצאים אפיגרפיים (תפילין, שטרות, קמיעות) וזיקתם להלכה של חז"ל.

שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור מחטיבת דרכי הוראה, 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים – המקרא ואגדות חז"ל – למקור השראה לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונוכחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי

שימוש בכלים משפטיים בהוראת תורה שבעל פה (קורס קיץ)

שם המרצה: הרב ד"ר יצחק ברנד

שיעור מחטיבת דרכי הוראה, 1 ש"ש

התלמוד עוסק בחלקו הארי בסוגיות משפטיות. עם זאת, אנו ניגשים להוראתו, במקרים רבים, מתוך התעלמות מנקודת המבט המשפטית. במהלך הקורס נציע כלים משפטיים שונים שעשויים לסייע בידינו בהבהרתן של סוגיות שונות – הן בהוראה והן בלימוד. נלמד סוגיות שונות, בעיקר בתלמוד, ובמהלכן יוצעו הכלים המשפטיים (תנאי להשתתפות בקורס: סיום הקורס 'תורה שבעל פה: היבטים משפטיים').

תורת ה'אחרונים'- עיונים בדרכי הפסיקה ובספרות השו"ת

שם המרצים: ד"ר מעוז כהנא וד"ר עוזיאל פוקס

שעור מחטיבת תחומי דעת, 2 ש"ש

ספרות ההלכה של הדורות האחרונים מציבה בפני הלומד (והמלמד) אתגרים לא פשוטים. מחד גיסא, מדובר בהכרעות ההלכה הבסיסיות ביותר הנוגעות לחיינו ולהשקפותינו; ומאידך גיסא, ריבוי השיטות והדין המסועף בכתבי האחרונים, מקשים מאוד על ההבנה הבהירה של פסקיהם ומשמעותם הלמדנית והחינוכית הרחבה, ומשאירים את הלומד פעמים רבות בתחושה של הכרעה 'טכנית' או של מחלוקת בין דעות שפשרן לא ברור. בקורס הנוכחי נבקש לפתח ולקדם את יכולותיהם של הלומדים לעסוק בלימוד ובהוראה של

ספרות הלכתית של תקופת האחרונים. נפתח במבוא כללי לספרות ההלכה של העת החדשה, מן השולחן ערוך ואילך, ונעבור לעיסוק בנושאים עכשוויים (דהיינו, במאתיים השנים האחרונות). דרך ההכרעות הללו נבקש להעמיק בדרכי הפסק ובאופני ההכרעה של האחרונים, ולקדם את דרכי הלימוד וההוראה של ספרות ההלכה כנושא חי, מעמיק ורלוונטי.

תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נון

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

בירור שאלות תורת הגמול בספרים שונים במקרא, החל בבקשתו של אברהם על סדום בספר בראשית ובשאלות הגמול בספר בראשית. בין הנושאים שיידונו: מבנה ספר איוב, היחס בין המסגרת לנאומים; איוב כספר לימוד נבואי; האם נועד ספר איוב לטפל בשאלת הגמול, זיקתו של הספר לספרים אחרים במקרא; הנבואה, ההשגחה והבריאה במענות אליפז ובתשובות איוב; היכן הפתרון לבעיית הספר: במשל איוב (פרק כח), בדברי אליהוא או במענה ה' מן הסערה? מה הביא את איוב לתשובתו האחרונה? ואולי הפתרון בחתימת הסיפור, בתפילת איוב בעד הרעים שפגעו בו? כמו כן נעסוק בהדים שיש לשאלות אלו בספרות חז"ל ובספרות המחשבה לדורותיה.

תורה שבע"פ: היבטים משפטיים (קורס מקוון)

שם המרצה: הרב ד"ר יצחק ברנד

שיעור מחטיבת תחומי דעת, 1 ש"ש

תורה שבעל פה עוסקת בחלקה המשמעותי בסוגיות משפטיות. עם זאת, דרך כלל אין דנים בסוגיות אלו מתוך גישה תורת-משפטית, אף שזכתה לפיתוח משמעותי בתחום המשפט. קורס זה מציע שימוש בגישה זו ביחס לתורה שבעל פה. כך מתאפשרת בחינה מחדש של מבנה ההלכה ומוסדותיה.

תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור תשתית, 1 ש"ש

במאתיים השנים האחרונות עבר העולם היהודי תמורות קשות וטלטלות עזות. שינויים אלה הותירו את חותמם במעבר של החברה היהודית מחברה מסורתית לחברה מודרנית ובתר-מודרנית. במסגרת הקורס נסקור את השינויים המרכזיים שחלו בעולם הכללי ואת השפעתם על החברה והתרבות היהודית בדורות האחרונים. בעקבות זאת נדון בדרכי ההתמודדות השונות של החברה הדתית עם האתגרים שהציבה העת החדשה בפניה. על בסיס הדיון התיאורטי, יבחנו ההשלכות על דרכי ההוראה והחינוך בחינוך הדתי לזרמיו השונים בימינו.

מחשבת ישראל-

שיח ופרשנות

מחשבת ישראל – שיח ופרשנות

מבוא

מכללת הרצוג מציעה תכנית לימודים לתואר שני בחינוך ובהוראה: 'הוראת מחשבת ישראל – שיח ופרשנות'. מטרת התכנית היא העמקת התשתית המחשבתית והיישומית של המורים המלמדים מחשבת ישראל בבתי הספר העל-יסודיים.

שורשיה של מחשבת ישראל נטועים במקרא, בדברי הנביאים ובספרות התורה שבעל פה. לאורך הדורות הצמיח אילן זה ענפים רבים ומגוונים. כל דור, לצד לימוד דברי קודמיו, ניסה מחדש לתת פשר לשאלות הקיומיות של המאמין בהתבוננו על עצמו ועל העולם, ובעמידתו מול אלוים ותורתו.

שני יסודות חשובים עומדים בבסיס ההתפתחות של מחשבת ישראל כתחום מרכזי בהגות היהודית – **השיח והפרשנות**.

ספרות המחשבה, החל מאגדות חז"ל, דרך הגות ימי הביניים ועד להגות העת החדשה, נרקמה מתוך **שיח**, הן יהודי פנימי, והן עם השקפות חיצוניות המנסרות בחלל העולם. השאלות, הקושיות, ההוכחות והסתירות, הן מנשמת אפה של ספרות זו.

בנוסף, ההתמודדות המתחדשת בכל דור ודור עם אתגרים מחשבתיים חדשים, תוך עמידה על המסורת של כתבי הקודש ודברי חז"ל, גילתה לאורך הדורות **פרשנות** חדשה למקורות הקדומים. ספרי המקרא פורשו דור אחר דור מתוך זוויות מחודשות, בדרכי פרשנות מחודשות ותוך חשיפה מתמדת של ממדים נוספים בכתובים. הפרשנות תפסה מקום מרכזי גם בהבנת התורה שבעל פה: בהלכה – בניסיון להבין את עקרונות ההלכה ואת טעמן של המצוות, ובאגדה – בניסיון לחשוף את עומק דברי חכמים, ועתים אף כדי לגשר בין הספרות האגדית ובין השקפת עולמו של המתבונן. הפרשנות מבטאת את התבססותה של המחשבה היהודית על מקורותיה השורשיים, תוך ניסיון מתמיד לחשוף את המשמעויות הצפונות בהם מן הזוויות המתחדשות.

ההנחה העומדת בבסיס התכנית היא שהשיח והפרשנות הן גם הדרכים הנכונות **בהוראת** מחשבת ישראל. באמרנו **'שיח'** אנו מתכוונים לכך שדרך ההוראה של מחשבת ישראל בכיתה צריכה להיות תוך שאילת שאלות באופן כן ונוקב, הקשבה, חיפוש, דיון ושכנוע. באמרנו **'פרשנות'** אנו מתכוונים לניסיון להבין את ההגות המתחדשת על בסיס יסודה הקבוע, ולפיתוח יכולת ההבחנה כיצד בעלי עמדות שונות – פילוסופים ומקובלים, חסידים ומתנגדים – סומכים דבריהם ומפרשים מזוויות שונות אותם פסוקים, כי דברי תורה הם 'כפטיש יפוצץ סלע' – תכנים נעלים הניתנים להתפרש בדרכים רבות. אנו גם חותרים לפתח בקרב תלמידינו את הבנת הצורך שבחיפוש אחר הפשר והמשמעות של כתבי הקודש ושל התורה שבעל פה מן הזווית המתחדשת של זמננו.

מסגרת התכנית

הלימודים יהיו בהיקף של 22 ש"ש, ויימשכו שנתיים לפחות.
ניתן להשלים את הלימודים בתכנית ביום לימודים אחד במשך שנתיים. ניתן להשלים את לימודי השנה השנייה באמצעות סמסטרי קיץ וקורסים מקוונים.
שכר הלימוד הוא בהיקף של שנתיים אקדמיות.
ניתן לפצל כל שנת לימודים לשתי שנים עוקבות. פיצול מעבר לכך יחוייב בתשלום נוסף.

מבנה התכנית

- א. לימודי תשתית בחינוך ובהוראה (5 ש"ש).
- ב. חטיבת ההתמחות הכוללת קורסים בשלוש חטיבות (סה"כ 11 ש"ש):
 1. הגות הראשונים.
 2. חסידות.
 3. הגות העת החדשה.
- ג. חטיבה יישומית, במסגרת חטיבה זו יילמדו מספר קורסים ותידרש כתיבת עבודת גמר יישומית בעזרת סדנה שתנחה זאת (6 ש"ש).

תנאי קבלה

- א. בעלי תואר B.Ed. או בעלי תואר B.A. + תעודת הוראה.
- ב. בוגרי החוג למחשבת ישראל או אחד החוגים המשיקים ממדעי היהדות* או מפילוסופיה כללית, בציון ממוצע 80 ומעלה.
- ג. בעלי ותק של שלוש שנים לפחות בהוראה.
- ד. הצלחה בבחינות של התואר הראשון בשפה האנגלית (ציון 70 ומעלה).
- ה. ריאיון קבלה.**

* תלמידים שאין להם רקע מספיק בלימודי מחשבת ישראל יידרשו ללימודי השלמה לפי החלטת ראש החוג.

** הזימון לריאיון יישלח לאחר קבלת טופס ההרשמה.

מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הגברים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור שני 11:55 – 10:35	פילוסופיה אנטי פילוסופית: רבי חסדאי קרשקש ועמנואל לוינס	שנתי	ד"ר שמואל יוגודה	העת החדשה	5001
שעור שלישי 13:30 – 12:10	פרשנות פילוסופית במקרא – הממד ההלכתי שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות	א ב	פרופ' שלום רזנברג ד"ר ברוריה סמט	ימה"ב תשתית	5002 2001
שעור רביעי 15:40 – 14:20	הגות ומדרש בעת החדשה	א	הרב ד"ר אברהם וולפיש	העת החדשה	5003
שעור חמישי 17:20 – 16:00	עיון בסיפורי ר' נחמן מברסלב	שנתי	ד"ר צבי מרק	חסידות	5004
שעור ששי 19:00 – 17:40	מהות האדם	שנתי	ד"ר אליעזר מלכיאל	העת החדשה	5005

יום ג'

שעה	שם הקורס		שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 10:20 – 9:00	ההגות הקיומית ומחשבתו של הרב סולוביצ'יק	שנתי	ד"ר אילן צים	העת החדשה	5006
שעור שני 11:55 – 10:35	אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית	א	הרב ד"ר אברהם וולפיש	תשתית	2002
שעור שני-המשך	תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה סדנא: פרויקט יישומי בהוראת מחשבת ישראל	ב א	ד"ר שמואל יוגודה ד"ר יוסי מרציאנו	תשתית יישומי	2003 5007
	תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה	ב	הרב ד"ר יואל בן-נון	יישומי	3010
שעור שלישי 13:30 – 12:10	פרשנות המקרא הפילוסופית	שנתי	ד"ר יוסי מרציאנו	ימה"ב	5008

2004	יישומי	יובל ריבלין	א	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	שעור רביעי
5009	העת החדשה	הרב פרופ' יצחק קראוס	ב	מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה	15:40 – 14:20
2005	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	א	הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית	
2006	יישומי	הרב ד"ר יהודה ברנדס	ב	תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים	
5010	העת החדשה	הרב ד"ר תמיר גרנות	שנתי	פרשנות חדשה למושגים ישנים בהגותו של הראי"ה קוק	שעור חמישי 17:20 – 16:00
5011	חסידות	ד"ר רון וקס	שנתי	פרדס – הפרשנות החסידית והקבלית	שעור שישי 19:00 – 17:40
5900	חסידות/יישומי	הרב ד"ר תמיר גרנות והרב איתמר אלדר	2 ש"ש	הפרשנות החסידית למקרא	שעורים מקוונים
5901	חסידות	הרב ד"ר תמיר גרנות	2 ש"ש	השיח בין חסידים למתנגדים	
5902	יישומי	ד"ר יוסי מרציאנו	2 ש"ש	פרשנות האגדה והגות	
2007	יישומי	יובל ריבלין	1 ש"ש	שימוש בחומרים מן הקולנוע להוראת מקצועות היהדות	קורסי קיץ תשע"א
2008	תשתית	ד"ר ברוריה סמט	1 ש"ש	דרכים ועקרונות בהוראה בין תחומית	

מחשבת ישראל – מערכת שעות – לימודי הנשים

יום א'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור שלישי 12:10 – 13:30	שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות	א	ד"ר ברוריה סמט	תשתית	2001-1
שעור רביעי 14:20 – 15:40	הפרשנות לרמב"ם לאורך הדורות	שנתי	ד"ר אלי חדד	ימה"ב	5012-1
שעור חמישי 16:00 – 17:20	פילוסופיה אנטי פילוסופית: רבי חסדאי קרשקש ועמנואל לוינס	שנתי	ד"ר שמואל יוגודה	העת החדשה	5001-1
שעור ששי 17:40 – 19:00	עיון בסיפורי רבי נחמן מברסלב	שנתי	ד"ר צבי מרק	חסידות	5004-1

יום ג'

שעה	שם הקורס	סמסטר	שם המרצה	אשכול	מספר הקורס
שעור ראשון 9:00 – 10:20	פרשנות הרעיון המשיחי לאורך הדורות	שנתי	ד"ר אסתי אייזמן	ימה"ב	5013-1
שעור שני 10:35 – 11:55	תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה סדנא: פרויקט יישומי בהוראת מחשבת ישראל	א ב א ב	ד"ר שמואל יוגודה הרב ד"ר אברהם וולפיש הרב ד"ר יואל בן-נן ד"ר יוסי מרציאנו	תשתית תשתית יישומי יישומי	2003-1 2002-1 3010-1 5007-1
שעור שלישי 12:10 – 13:30	פרשנות חדשה למושגים ישנים בהגותו של הראי"ה קוק	שנתי	הרב ד"ר תמיר גרנות	העת החדשה	5010-1

5009-1	העת החדשה	הרב פרופ' יצחק קראוס	א	מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה	שעור רביעי 15:40 – 14:20
2004-1	יישומי	יובל ריבלין	ב	שימוש בחומרים מן התרבות הכללית בהוראת מקצועות היהדות	
2006-1	יישומי	הרב ד"ר יהודה ברנדס	א	תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים	
2005-1	תשתית	ד"ר עמוס גאולה	ב	הרציונל והעקרונות של ההוראה הבין תחומית	
5008-1	ימה"ב	ד"ר יוסי מרציאנו	שנתי	פרשנות המקרא הפילוסופית	שעור חמישי 17:20 – 16:00
5014-1	יישומי	ד"ר שלמה ישי	שנתי	סדנא: תורת הנפש - פרשנות מודרנית לטקסטים קדומים בשיעור מחשבת ישראל	
5015-1	חסידות	ד"ר אביעזר כהן	שנתי	המגיד ממזריטש ור' יעקב יוסף מפולאנה - שני פירושים לתורת הבעש"ט	שעור שישי 19:00 – 17:40
5900	חסידות/יישומי	הרב ד"ר תמיר גרנות והרב איתמר אלדר	2 ש"ש	הפרשנות החסידית למקרא	שעורים מקוונים
5901	חסידות	הרב ד"ר תמיר גרנות	2 ש"ש	השיח בין חסידים למתנגדים	
5902	יישומי	ד"ר יוסי מרציאנו	2 ש"ש	פרשנות האגדה והגות	
2007	יישומי	יובל ריבלין	1 ש"ש	שימוש בחומרים מן הקולנוע להוראת מקצועות היהדות	קורסי קיץ תשע"א
2008	תשתית	ד"ר ברוריה סמט	1 ש"ש	דרכים ועקרונות בהוראה בין תחומית	

תיאורי הקורסים במחשבת ישראל לשנת הלימודים

תשע"ב

אוריינות מדעית וחשיבה ביקורתית

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שיעור תשתית, 1 ש"ש

בקורס זה נכיר ואף נבחן את הנחות היסוד העומדות בבסיס המפעל המחקרי. נעמוד על יתרונותיהן ועל חסרונותיהן של שיטות מחקר בתחום לימודי היהדות, ונשווה ביניהן לבין הקריאה הדתית המסורתית. הבהרת יסודות החשיבה העומדים מאחורי ענפי המחקר השונים תאפשר לתלמיד להבין לאשורה את הספרות המחקרית, לקרוא אותה באופן ביקורתי, לכתוב לפי הנורמות המקובלות בעולם המחקר ולחשוב על דרכים לשלב את החשיבה המחקרית בלימודם ובהוראתם.

דרכים ועקרונות בהוראת בין תחומית

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שעור מהחטיבה היישומית, 1 ש"ש (קורס קיץ)

חלקו הראשון של הקורס יציג מבוא על הרציונל של שיטת הלימוד הבינתחומית, יעסוק במאפיינים של שיטת הוראה זו, וידון ביתרונותיה ובמגבלותיה. בחלקו השני של הקורס תודגם השיטה במספר סוגיות מתחום הוראת התנ"ך ומחשבת ישראל.

כמו כן יתנסו התלמידים בעבודת עמיתים סדנאית בה יבנו יחידת לימוד בינתחומית.

המגיד ממזריטש ור' יעקב יוסף מפולנאה – שני פירושים לתורת הבעש"ט

שם המרצה: ד"ר אביעזר כהן

שעור מחטיבת חסידות, 2 ש"ש

אחת החידות האינטלקטואליות המרתקות ביותר הקשורות בתנועת החסידות, נוגעת לדמותו של מי שאליו התנועה מייחסת את עצמה, דמותו של ר' ישראל בעל שם טוב. העדר מקורות משמעותיים שניתן לייחס אליו ישירות, מוביל בהכרח להכרת תורתו דרך תלמידיו, אלא שאז מתברר כי קיים שוני בולט בין שני תלמידיו המרכזיים: ר' יעקב יוסף מפולנאה והמגיד ר' דב בער ממזריטש.

המעין בכתבי שני התלמידים מגלה שוני רעיוני משמעותי, שאיננו מתמצה רק בדגשים השונים, אלא בעיקר במוקד ההתכוונות הדתית: אופייה של הדבקות והחווייה הדתית בכלל; התפילה – תוכנה, משמעותה; מקומה של המילה הכתובה; דמות הצדיק. האתגר הגדול הוא להבין כיצד תלמידים קרובים כל כך מתארים תורה שונה של מורה זהה.

הגות ומדרש בעת החדשה

שם המרצה: הרב ד"ר אברהם וולפיש

שעור מחטיבת העת החדשה, 1 ש"ש

מימי הגאונים ועד לימינו עומד המדרש במרכזן של המחלוקות האידאולוגיות-הרוחניות של עם ישראל. עקב קריאת התיגר על מדרשי חז"ל בידי דמויות מרכזיות מהיהדות הרפורמית ו'חכמת ישראל', החלו רבנים גדולים לבחון מחדש את הזיקה בין המדרש לפשט, ואף בעולם המחקר העמיקו לעיין בתכונותיהם ויעדיהם של מדרשי חז"ל. סוג אחר של 'מדרש' התפתח מתוך היצירה היהודית המתמשכת – מתנגדים וחסידיים, הוגים ובעלי מוסר, 'דרשו' את המקראות, איש איש לפי דרכי החשיבה האופייניות לקבוצתו. בקורס הזה נבחן את תפיסות המדרש ואת דרכי היצירה ה'מדרשית' שהתפתחו בעת החדשה, ונסה לעמוד על היסודות הפרשניים-ההגותיים שלהן.

הפרשנות החסידית למקרא

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות

שעור מקוון מחטיבת חסידות/ החטיבה היישומית, 2 ש"ש

תורת החסידות נלמדת בדרך כלל כשיטה רעיונית או כמערכת תרבותית דתית. אך בצד היבטים אלה, התפתחה התורה החסידית גם כפרשנות מעמיקה ומקורית לפסוקי המקרא ולחז"ל. רוב רובה של הספרות החסידית נוצרה כדרשות על פרשיות השבוע, וממילא – המוקד העיקרי שלה הוא דווקא הרמנויטי. בקורס זה נבחן את תורת החסידות מן הפרספקטיבה הפרשנית, ונראה כיצד הגות ופרשנות כרוכות זו בזו – תוך לימוד דרשות חסידיות מן הבולטים שבין החיבורים החסידיים.

הפרשנות לרמב"ם לאורך הדורות

שם המרצה: הרב ד"ר אלי חדד

שעור מחטיבת ימי הביניים, 2 ש"ש

הרמב"ם כתב חלק מכתביו, וביניהם את ספרו מורה הנבוכים, באופן איזוטרי. זאת מתוך הנחה שהאמת אינה ראויה להחשף לעיני כול ושעליה להתגלות רק לראויים לה. כדי להסתיר תכנים סודיים הוא השתמש במספר דרכים, ביניהן: סתירות מכוונות, כתיבה רב משמעית ורמיזות לקורא.

מיד עם חתימת ספר מורה הנבוכים, עוד בימיו של הרמב"ם, החלו פרשנויות שונות להגותו. הכול ניסו להבין מה הן כוונותיו האמיתיות של הנשר הגדול. שאלות אלו שליוו את לומדי הרמב"ם של ימי הביניים לא פסקו עד ימינו, והן עלו וצפו מזוויות חדשות במחקר המודרני של הגות הרמב"ם.

הקורס יעסוק בשאלת פרשנותו של הרמב"ם במספר סוגיות יסוד כפי שנדונו על ידי מפרשיו מימי הביניים ועד ימינו.

הרצינול והעקרונות של ההוראה הבין תחומית

שם המרצה: ד"ר עמוס גאולה

שיעור תשתית, 1 ש"ש

הקורס יעסוק בשאלות העולות מהוראה משולבת רב-תחומית (אינטר-דיסציפלינרית), שבמוקד שלה עומד התנ"ך. הנחת היסוד היא כי פרשנות תנ"ך לדורותיה היא דיסציפלינה (= תחום דעת מוגדר), קריאה ספרותית ושירית בתנ"ך יכולה להילמד כדיסציפלינה, מדרש והלכה בתנ"ך הם דיסציפלינה, לשון התנ"ך לרבדיה היא דיסציפלינה, היסטוריה של תקופות התנ"ך, כמו גם גיאוגרפיה וראליה של פרקי תנ"ך, הן דיסציפלינות, מחשבה ופילוסופיה בתנ"ך היא דיסציפלינה, וגם השפעת התנ"ך על הגות ויצירה וחינוך בתקופות שונות, בעם ישראל ובעולם כולו, יכולה להילמד כדיסציפלינה – ואולם, דווקא משום כל אלה, לימוד תנ"ך והוראתו אינם דיסציפלינה, והם מחייבים מעצם טבעם, הוראה משולבת, רב-תחומית, שמחייבת נקיטת עמדה חינוכית, הקורס ידגים כיוונים אחדים של הוראה משולבת בתנ"ך, יציג קשיים ובעיות, יתרוונות וחסרונות, ודרכי התמודדות, ויעלה את אהבת התנ"ך לראש מטרות הוראתו.

השיח בין חסידים למתנגדים

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות

שעור מקוון מחטיבת חסידות, 2 ש"ש

קורס: השיח בין מתנגדים לחסידים ובין חסידים לחסידים/תשע"ב השיח בין תנועת החסידות, שראשיתה בשליש השני של המאה ה-18, ותנועת ההתנגדות לחסידות שראשיתה בשנת תקל"ב (1772), עיצב במידה רבה את פניה של היהדות הדתית על גווניה השונים, עד היום. אף שהמחלוקת הסוערת שבשלהי המאה ה-18 שככה, יש לה גם ביטויים רעיוניים וספרותיים מאוחרים. נוסף על המחלוקת העיקרית שבין החסידים למתנגדים, נתגלעו מחלוקות רעיוניות בתוך החסידות גופה, שחלקן הן הד למחלוקת העיקרית. בקורס נעסוק תחילה בכתבי המתנגדים מראשית המחלוקת, כגון: 'שבר פושעים', 'זמיר עריצים', 'ספר הויכוח' ו'נפש החיים' לר' חיים מוולוז'ין ובכתבים חסידיים מאותה תקופה, תוך התמקדות בגופי רעיונות ודרכים שפיתחו מייסדי החסידות, ר' ישראל בעש"ט ותלמידיו. בשלב השני נבחן את גלגולי המחלוקת בתקופות מאוחרות יותר – עד ימינו, ואחר כך נעסוק בפולמוסים פנים-חסידיים על דרכה של החסידות בהם היו מעורבות חצרות חב"ד, ברסלב, פשיסחא, צאנז ורוז'ין, ככל שירשה הזמן.

מארץ ישראל למדינת ישראל – מהמקרא ועד העת החדשה

שם המרצה: הרב פרופ' יצחק קראוס

שעור מחטיבת העת החדשה, 1 ש"ש

הרעיון הציוני כאידיאה ויישומו כתנועה לאומית שמטרתה החזרת עם ישראל לארצו וכינון מדינה יהודית, לפני בוא המשיח - נתון במחלוקת. בקורס זה נעסוק בניחותו שתי העמדות העיקריות: העמדה הרבנית האנטי-ציונית, והאידיאולוגיה הדתית הרואה במפעל הציוני ובמוסדותיו מימוש מעשי של מצוות ישוב ארץ ישראל. במסגרת הקורס ננתח את המקורות המקראיים, ההלכתיים והמחשבתיים המגדירים את מצוות ישוב א"י לאחר החורבן ולפני ביאת המשיח, ובהמשך נבחן את האינטרפרטציה הניתנת למקורות אלו ע"י גדולי ישראל בהקשר למפעל הציוני. בנוסף נבחן את התגובות התיאולוגיות למאורעות הסטוריים שהשפיעו על העם היהודי במאה העשרים.

מהות האדם

שם המרצה: ד"ר אליעזר מליכאל

שעור מחטיבת חסידות, 2 ש"ש

השאלה הקלאסית על אודות מהותו של האדם הייתה מאז ומעולם לא רק עיונית-תיאורטית, אלא גם מוסרית וקיומית, ונקשרה בפירוש לחתירה לשלמות, לגאולה ולחיים

אותנטיים. יש קשר בין תיאוריה למעשה, שכן ההבנה העצמית התיאורטית-עיונית מחלחלת גם לחיים עצמם ומכוונת אותם.

מטרות הקורס:

1. הכרת תשובות שונות שניתנו (בעיקר על ידי פילוסופים) במהלך הדורות לשאלת מהות האדם (זהו ההיבט ההיסטורי, על דרך תולדות הרעיונות, של הקורס).
2. הארת התשובות לשאלת מהות האדם בהיבטים הקיומיים המתמידים שלהן (זהו ההיבט הפילוסופי-עכשווי של הקורס). עיונו יודרך על ידי התובנה המודרנית, שפרשנות מעצבת מציאות: תפיסות-אדם שונות הן גם דרכי קיום אנושיות שונות, וגלגוליה של הבנת המהות האנושית הן גם גלגוליה של המהות האנושית עצמה.
3. ליבון התפיסות השונות של מהות האדם מתוך עיון בסוגיות פרוזאיות יותר בדבר תנאי הזהות האישית, הנוף המושגי המעורב במושגי הפעולה והפועל (agent), יחסי גוף נפש, יחסי האינדיווידואל לקהילה שבתוכה הוא חי ולמערכת הערכים שלה, ועוד.

ההגות הקיומית ומחשבתו של הרב סולוביצ'יק

שם המרצה: ד"ר אילן צים

שעור מחטיבת העת החדשה, 2 ש"ש

בהגותו של הרב סולוביצ'יק ניכר היטב חותמה של הפילוסופיה הקיומית (האכסיסטנציאלית) שקראה תיגר על החשיבה הפילוסופית המערבית כפי שהתגבשה מראשיתה ועד למאה התשע-עשרה. פילוסוף יהודי בעל שיעור קומה שכונן גם הוא הגות קיומית – בספרו 'כוכב הגאולה' – הוא פרנץ רוזנצווייג. העיון בהגותו של הרב סולוביצ'יק, בקורס הנוכחי, על רקע ההגות הפילוסופית-תיאולוגית של 'כוכב הגאולה' פותח שער להכרת מחשבתו בקשת רחבה של פרספקטיבות ובתוך כך הוא מהווה הזדמנות להפריית החשיבה האמונית ולהעמקת מרחב השיח הדיאלוגי והפרשנות.

סדנא: פרויקט יישומי בהוראת מחשבת ישראל

שם המורה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור מהחטיבה היישומית, 1 ש"ש

הפרויקט היישומי נועד להביא לידי ביטוי מעשי את הידע והכלים שהתלמיד רכש בשנות לימודיו בתכנית. בעזרת הכלים שרכש הוא יפתח תכנית או יציג כיוון משלו בהוראת מחשבת ישראל.

הסדנא נועדה להדריך את התלמיד לקראת כתיבת הפרויקט וללוותו בשלבים הראשונים של הכתיבה. במהלך הסדנא יבחר התלמיד את נושא הפרוייקט, יאסוף חומר ויציג חלקים מעבודתו לחבריו.

המשוב שיקבל מהמנחה ומחבריו יסייע לו לכתוב עבודה בעלת ערך משמעותי.

התלמיד יוכל לבחור באחד משני המסלולים הבאים:

1. בניית יחידת הוראה במחשבת ישראל מזוית של שיח ופרשנות תוך חיבור לתחומי למידה אחרים רלוונטים ותוך שימוש בחומרים מודרניים.
2. כתיבת תכנית למודים להוראת מחשבת ישראל מזוית של שיח ופרשנות. תוך תשומת לב לזיקתה תחומי לימוד אחרים ותוך הדגמה של הוראת חלקים ממנה.

סדנא: תורת הנפש - פרשנות מודרנית לטקסטים קדומים בשיעור

מחשבת ישראל

שם המרצה: ד"ר שלמה ישי

שעור מהחטיבה היישומית, 2 ש"ש

הבעיה היסודית שעמה עתיד הקורס להתמודד היא חוסר יכולתם של מורים להפוך את המקורות הנלמדים ב'מחשבת ישראל' לרלוונטיים ולמשמעותיים עבור עולמם הרוחני והתרבותי של התלמידים בני זמננו.

במהלך הקורס יילמדו משנות הגות במחשבת ישראל העוסקות בתורת הנפש, תוך קריאת מקורות בספרות הקלאסית מימי הביניים. לגבי כל הוגה ושיטה יתקיים דיון לגבי אופן הוראתם ויישומם הקיומי בשעורי 'מחשבת ישראל' בזמננו.

עיון בסיפורי רבי נחמן מברסלב

שם המרצה: ד"ר צבי מרק

שיעור מחטיבת חסידות, 2 ש"ש

סיפורי ר' נחמן מברסלב משלבים בתוכם סימבוליקה קבלית וחסידית עשירה עם עיסוק בבעיות אקזיסטנציאליות ובמצבי יסוד של הקיום האנושי. שילוב זה יצר מגוון של קריאות בסיפורי ר' נחמן. הקורס יעסוק הן בקריאות מסורתיות ומחקריות הנשענות על הסימבוליקה המיסטית והן בקריאות אקזיסטנציאליסטיות הנעזרות בהשוואות בין ר' נחמן לבין סופרים והוגים מודרניים כפרנץ קפקא, אלבר קאמי וסרן קירקגור.

פילוסופיה אנטי פילוסופית: רבי חסדאי קרשקש ועמנואל לוינס

שם המרצה: ד"ר שמואל ויגודה

שעור מחטיבת העת החדשה, 2 ש"ש

יחסם של חכמי ישראל לעולם הפילוסופיה מתחלק בדרך כלל בין אלו אשר נטו לקבל את הפילוסופיה (בהסתייגויות כאלו ואחרות) לבין אלו אשר דחו את הפילוסופיה בשל מגוון רחב של סיבות וטעמים.

ברם, שניים יוצאים מן הכלל הזה: האחד הוא רבי חסדאי קרשקש, תלמידו של הר"ן ומנהגים של יהודי כתר אראגון במאה הארבע עשרה ומחברו של אחד החיבורים החשובים בהגות היהודית לדורותיה: "אור השם" ואילו השני, עמנואל לוינס איש המאה העשרים יליד ליטא שהיגר לצרפת והיה לאחד מן הפילוסופים החשובים בתקופתו. שניהם, בהקשרים היסטוריים ותרבותיים שונים לחלוטין, הסתייגו מן הפילוסופיה ששלטה בתקופתם אולם לא ויתרו על החתירה לפילוסופיה בתור שכזו, אלא התעקשו כל אחד בתקופתו להציע פילוסופיה אחרת, היונקת את השראתה ממקורות ישראל אולם נושאת משמעות אוניברסאלית. בקורס נבחן את השונה והמשותף בין רח"ק ולוינס הן באשר לרקע, הן בכל הקשור לתוכן הצעתם הפילוסופית והן באשר להשפעתם על הפילוסופיה היהודית והכללית אחריהם.

פרדס – הפרשנות הקבלית והחסידית

שם המרצה: ד"ר רון וקס

שעור מחטיבת חסידות, 2 ש"ש

בספרות הקבלה והחסידות מצאנו דיונים מתודולוגיים, מתוכם ניתן לעמוד על דרכם הפרשנית של פרשנים אלו. בקורס נעסוק בסוגיות נבחרות העוסקות בשאלות וגישות הרמנוטיות, כפי שמעלים מחברים שונים: ספר הזוהר, ר' יוסף גיקטליה, רמח"ל, הבעש"ט, ר' נחמן מברסלב, ר' צדוק הכהן מלובלין ואחרים. מפתח רוחב היריעה, תתמקד המחצית הראשונה של הקורס בתורת הפרשנות הקבלית והמחצית השנייה בתורת הפרשנות החסידית.

פרשנות האגדה והגות

שם המרצה: ד"ר יוסי מריאנו

שעור מקוון מהחטיבה היישומית, 2 ש"ש

אגדות חז"ל, העסיקו רבות את לומדי התלמוד למן הגאונים והראשונים ועד האחרונים, ומלוות כל לומד ומלמד תלמוד או מחשבת ישראל גם בימינו. שאלות רבות עולות תוך לימוד אגדה כגון מה סמכות דברי חז"ל שבאגדה? מה מטרותיה של ספרות האגדה? מה היחס בין פשט המקרא למדרש האגדה? ועוד. הקורס יעסוק בנינוח הגישות המרכזיות לספרות האגדה לאורך הדורות מהגאונים ועד לראי"ה. ובהדגמת העקרונות תוך לימוד של פירושים לאגדות מתקופות שונות. בסיומו של הקורס ננסה לראות כיצד הגישות השונות שלמדנו יכולות לסייע למורה למחשבה ולגמרא, המלמד אגדה בכתתו.

פרשנות המקרא הפילוסופית

שם המרצה: ד"ר יוסי מרציאנו

שעור מחטיבת ימי הביניים, 2 ש"ש

המפגש שבין כתבי הקודש והשכל היה הגורם המתסיס והמפרה ביותר של ההגות הימית-ביניימית. ההנחה שהאל מגלה את האמת לאדם דרך שני מקורות, נבואה ותבונה, הובילה לדרכים יצירתיות ליישוב סתירות או מתחים ביניהן. בעקבות הנחה זו נוצרה פרשנות מקורית לתנ"ך שקראה את הכתובים מתוך אופק רציונלי-פילוסופי, וניסתה לתווך בין הכתובים והשכל.

בקורס ננסה להבין את הפרשנות הפילוסופית למקרא, את הנחות היסוד שלה ואת התפיסות הפרשניות החבויות בה. בראשית הקורס נעסוק מעט בדוגמאות לפרשנות פילוסופית שקדמה לרמב"ם: פילון האלכסנדרוני, רס"ג ור' אברהם אבן עזרא. בהמשך נעסוק בפרשנות המיימונית למקרא. נפתח בפירושי הרמב"ם עצמו, בעקרונות הפרשנות שלו ובתכניה, ונמשיך אל הפרשנות של הרואים עצמם כממשיכיו. נעסוק בפולמוס ובתגובות לפרשנות הפילוסופית בימי הביניים, ולסיום נעסוק בהשלכותיה של פרשנות המקרא הפילוסופית על הפרשנות המודרנית.

פרשנות הרעיון המשיחי לאורך הדורות

שם המרצה: ד"ר אסתי אייזנמן

שעור מחטיבות ימי הביניים והעת החדשה, 2 ש"ש

"...וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים סתומין הן אצל הנביאים, גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו, אלא לפי הכרע הפוסקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו..." (רמב"ם הלכות מלכים פרק יב).

שאלות העוסקות במשיח, בימות המשיח ובמשמעותם הדתית נדונו בהרחבה בהגות היהודית לדורותיה. הקורס יעסוק בגישות המרכזיות לרעיון המשיחי בהגות ימי הביניים, בפרשנות את המקרא ואת חז"ל. בהמשך נעסוק בגלגוליו של הרעיון המשיחי בעת החדשה. נראה כיצד מתפרשים מחדש הן המקרא והן טקסטים מימי הביניים, וכיצד המודלים הפילוסופי והקבלי משמשים בסיס להתפתחות לכיווני פרשנות חדשים.

פרשנות חדשה למושגים ישנים בהגותו של הראי"ה קוק

שם המרצה: הרב ד"ר תמיר גרנות

שעור מחטיבת העת החדשה, 2 ש"ש

הפילוסוף ברטרנד ראסל אמר שכל הפילוסופיה היא בבחינת הערות שוליים לאפלטון. אמרה זו, עם שהיא מבטאת כמובן את הערצתו של ראסל לאפלטון, מציגה את התפתחות

הפילוסופיה כולה כמעשה פרשני של פירוש ופיתוח לרעיונות ומושגים עתיקים. ככל שיש בעמדה זו אמת באשר למהלך התפתחותה של הפילוסופיה הכללית, היא משמעותית במיוחד להבנת הפילוסופיה היהודית, אשר רובה ככולה מתפתחת מתוך מחוייבות מסורתית למקורות, לאמונות ולדעות.

בקורס זה ננסה לעמוד על היבטים מסויימים בתורת האדם של הראי"ה קוק מתוך נקודת המבט הפרשנית, כלומר: נבחן את מסכת רעיונותיו כמהלך של פרשנות חדשה למושגים, למקורות ולרעיונות ישנים. כאשר הראי"ה מצביע על הזיקה בין דבריו למקורות קודמים, או שהוא משתמש במושגים ישנים, נעקוב אחרי המהלך הפרשני המתרחש בהגותו, וננסה להבין האם וכיצד צומחת מחשבה חדשה מתוך עיון ושימוש במושגים הישנים.

שיטות מחקר איכותניות: כלים ומיומנויות

שם המרצה: ד"ר ברוריה סמט

שיעור תשתית, 1 ש"ש

הקורס מיועד למעוניינים להעשיר את הידע שלהם בתחום התאורטי שעומד בבסיס המחקר האיכותני, ו/או לערוך מחקר באמצעות שיטות מחקר איכותניות. במושג 'מחקר איכותני' נכלל מגוון גדול של עמדות פילוסופיות ופוליטיות, כלים לאיסוף חומר ואין ספור וריאציות לניתוח, לפרשנות ולאופני ייצוג (כתיבה). כהגדרה ראשונית של התחום, מחקר איכותני מאופיין בגישה פרשנית הבוחנת תופעות בהקשרן, מתוך ניסיון להבין או לפרשן במונחים של המשמעויות הניתנות להן על ידי האנשים החווים אותן. מחקר איכותני כולל איסוף ולימוד של מגוון של חומרים אמפיריים - ניתוחי מקרה, התנסות אישית, אינטרוספקציה, סיפורי חיים, ראיונות, תצפיות וטקסטים, כולל טקסטים ויזואליים.

שימוש בחומרי תרבות כלליים להוראת מקצועות היהדות

שם המרצה: יובל ריבלין

שיעור מחטיבה יישומית, 1 ש"ש

מאז המצאת הקולנוע, הפכו המקורות היהודיים – המקרא ואגדות חז"ל – למקור השראה לסרטים רבים. את עקבותיהם ניתן לאתר, באופן גלוי או סמוי, ברבות מן היצירות שנולדו לאורך המאה העשרים. לעיתים הם מושא לחיקוי, לעיתים מושא לביקורת ופולמוס, ונוכחותם היא עדות למרכזיותה של היצירה המסורתית בתודעתנו של היוצר המודרני. השיעור יתמקד בשפה המיוחדת שבחרו בה יוצרי קולנוע ותיאטרון להבעת הבנותיהם ותחושותיהם באשר למקורות המקראיים וספרות חז"ל וביצירות המייצגות דרכים שונות להתמודדות אמנותית עם הטקסט המקורי.

תורת הגמול במקרא, בספרות חז"ל ובספרות המחשבה

שם המרצה: הרב ד"ר יואל בן-נון

שעור מחטיבת תחומי דעת 1 ש"ש

בירור שאלות תורת הגמול בספרים שונים במקרא, החל בבקשתו של אברהם על סדום בספר בראשית ובשאלות הגמול בספר בראשית. בין הנושאים שיידונו: מבנה ספר איוב, היחס בין המסגרת לנאומים; איוב כספר לימוד נבואי; האם נועד ספר איוב לטפל בשאלת הגמול זיקתו של הספר לספרים אחרים במקרא; הנבואה, ההשגחה והבריאה במענות אליפז ובתשובות איוב; היכן הפתרון לבעיית הספר: במשל איוב (פרק כח), בדברי אליהוא או במענה ה' מן הסערה? מה הביא את איוב לתשובתו האחרונה? ואולי הפתרון בחתימת הסיפור, בתפילת איוב בעד הרעים שפגעו בו? כמו כן נעסוק בהדים שיש לשאלות אלו בספרות חז"ל ובספרות המחשבה לדורותיה.

תורת הפרשנות ומשמעותה להוראה

שם המרצה: ד"ר שמואל יגודה

שיעור תשתי, 1 ש"ש

כל הלומד או מלמד מקורות ישנים וחדשים, עוסק בפרשנות של טקסט. קורס זה נועד לבחון את משמעותו של מושג הפרשנות: מדוע טקסט מצריך פרשנות, ועל סמך מה אנחנו מייחסים לטקסט משמעות מסוימת? נסקור את הגישות השונות שהוצעו בהגות המודרנית על-מנת להתמודד עם שאלת הפרשנות, ונבחן את פרשנותם של חז"ל ושל הפרשנים היהודיים לדורותיהם לאור הגישות הפילוסופיות להבנת המעשה הפרשני.

תמורות בחברה הדתית בעת החדשה: היבטים חינוכיים

שם המרצה: הרב ד"ר יהודה ברנדס

שעור יישומי, 1 ש"ש

במאתיים השנים האחרונות עבר העולם היהודי תמורות קשות וטלטלות עזות. שינויים אלה הותירו את חותמם במעבר של החברה היהודית מחברה מסורתית לחברה מודרנית ובתור-מודרנית. במסגרת הקורס נסקור את השינויים המרכזיים שחלו בעולם הכללי ואת השפעתם על החברה והתרבות היהודית בדורות האחרונים. בעקבות זאת נדון בדרכי ההתמודדות השונות של החברה הדתית עם האתגרים שהציבה העת החדשה בפניה. על בסיס הדיון התיאורטי, יבחנו השלכות על דרכי ההוראה והחינוך בחינוך הדתי לזרמיו השונים בימינו.

טופס

הוראת קבע

מכללת הרצוג להכשרת מורים

טופס הרשמה לתואר M.Ed. – תשע"ב

נא לסמן את התואר המבוקש: תנ"ך / מחשבת ישראל / תושבע"פ

א. פרטים אישיים

שם משפחה _____ שם פרטי _____ ז' / נ

מס. זהות _____ כתובת-רחוב _____

ישוב _____ ת.ד. _____ מיקוד _____

טלפון בבית _____ טלפון נייד _____

דואר אלקטרוני _____ @ _____

תאריך לידה: עברי _____ לועזי _____

ארץ לידה _____ תאריך עליה _____ מצב משפחתי _____

ב. תואר ראשון ב.א. / ב.אד. (נא להקיף את המתאים)

המוסד האקדמי _____ חוגים _____

שנת קבלת התואר _____ ממוצע ציונים לתואר (נתון הכרחי) _____

תעודת הוראה: המוסד _____ ממוצע ציונים _____ שנת קבלת התואר _____

ג. נסיון חינוכי

מורה – שם ביה"ס _____ ותק _____ תפקיד _____ היקף המשרה _____

מקצועות ההוראה _____

עבודה נוספת _____

ד. מעמד בתשע"ב שבתון – כן / לא (נא למחוק את המיותר) הערות

חתימה _____ תאריך _____

נא לצרף תעודת BE.d או B.A ותעודת הוראה + גליונות הציונים המצורפים אליהם. נא לצרף אישור על ותק בהוראה

יש למלא את מערכת השעות רק לאחר ראיון. ראיינתי על ידי _____
 שם פרטי ומשפחה: _____ מספר זהות: _____

א. מערכת שעות יום ראשון

שעות שנתיות או מחצית ראשונה		מחצית שנייה	
שעה	שם השיעור	מס' הקורס	שם השיעור
9:00-10:20			מס' הקורס
11:55-10:35			
13:30-12:10			
15:40-14:20			
17:20-16:00			
19:00-17:40			

ב. מערכת שעות יום שלישי

שעות שנתיות או מחצית ראשונה		מחצית שנייה	
שעה	שם השיעור	מס' הקורס	שם השיעור
10:20-9:00			מס' הקורס
11:55-10:35			
13:30-12:10			
15:40-14:20			
17:20-16:00			
19:00-17:40			

ג. קורסי קיץ מרכזים וקורסים מקוונים:

תאריך	שם הקורס	מס' הקורס

ד. ארוחות

ארוחות	כן / לא	יום בשבוע / יומיים בשבוע
--------	---------	--------------------------

ה. הסעות (קודים להסעות מופיעים בעמודים 18-20)

קוד הסעה חזור						קוד הסעה הלך							
												יום א	
												יום ג	

רצ"ב דמי הרשמה ומקדמה בסך _____ ₪. (שיק או מזומן)

הנני מתחייב/ת לשלם שכר לימוד על פי הנחיות המכללה.

חתימה: _____ תאריך: _____